

—Μαρή κυρά Μαγδαληνή
 πώς κοιμάσαι μοναχή;
 —'Αϊ άφέντη μου Νικόλα
 δέν κοιμούμαι μοναχή·
 5 ἔχω Κώστα, ἔχω Παῦλο
 ἔχω δώδεκα Βαγγέλια.
 Μαυρομάνικο μαχαῖρι
 ὁποῖος ἔρθ' στήν κεφαλή μου
 κατακέφαλα τόν πέρνει.

10 "Ας πάει στήν Μαυροθάλασσα
 νά μετράη τή θάλασσα,
 καυκιά, καυκιά ὅσο νά ξημερώση.

ΤΑΧΤΑΡΙΣΜΑΤΑ

97

Καστανιές.

Κακόχρονο νά ἔχνε οἱ δουλειές
 καί μαρέλες καί θελειές.
 Γ Τό παιδί θε νά θρέψω
 καί δουλειές δέ θά γυρέψω.

108

Καστανιές.

Κυριακίτσα τὸ βαπτίσα
 κ' ἦταν ἄσπρο σά μαστίχα
 Κυριακίτσα μου τὸ βγάλαν
 κ' ἦταν ἄσπρο σαν τὸ γάλα
 5 Κυριακίτσα μου ὀρίζει
 τὰ βαπόρια μέ τὸ ρίζι.

113

Καστανιές.

Κοῦ πεπέ,
 κοῦ πεπέ θάρθ' ὁ μπαμπᾶς του,
 νά τὸ φέρη κουραμπια,
 5 κουραμπιά μέσ' τὰ χαρτιά
 καί τὸ' ἀραβῶνας τὰ φλουριά,
 νά τὰ βάλ' στὰ χάντρα του
 καί στὰ χαντραλούδια του.

117

Καστανιές.

Πουγουνί
 καί στομί
 καί μυτίτσα
 καί ματάκια
 5 καί φρυδάκια
 κουτουπί ¹⁾
 κέφαλος.

ΓΙΑ ΝΑ

141

Καστανιές.

"Όταν τὰ μωρά ε
 διασκεδάση γυρνοῦσε

Τὴν ἀλυγαριά ἃ δέ πιάσεις
 τὴν ἀγάπη σου θά χάσεις
 κι' ἃ δέ τὴν μυρισθεῖς
 θά τὴν ἀποχωρισθεῖς.

5 Στὸ κεφάλι ἃ δέ τὴν βάλεις
 στέφανο ποτὲ δέν βάλεις.
 κουραμπια μέσ' τὸ χαρτί
 5 καί χαλβά μέσ' στοῦ κουτί,

Καστανιές.
 Ὁ δὲ παῖς ἐλπίσιν ἔσται·
 ἡ δὲ πόλις τῶν ἁγίων
 θρυλεῖται. ΙΑ' 1939
 ὁ δὲ παῖς ἐλπίσιν ἔσται
 ὁ δὲ πόλις τῶν ἁγίων
 θρυλεῖται ἀπὸ Καστανιῶν.

ΑΣΜΑΤΙΑ ΣΚΩΠΤΙΚΑ

156

Καστανιές

Σαράντα πέντε Γιάννηδες
ένος κοκόρου γνώση
κ' ένας άπ' τις σαράντα
πήγε νά παλαβώση.

10 ^{καὶ} **ΡΩΤΗΜΑΤΑ** ^{ω γιὰ}
^{καὶ} ^{λόνια.}

160

Καστανιές.

"Αν εἶσαι καὶ τραγουδιστῆς
παντοῦ ὁ νοῦς σου φτάνει,
ἐννιά καντάρια σίδηρο
πόσα βελόνια κάνει;

5—"Οσες ραφές καὶ βελονιές
ἔχει τὸ καφτάνι,
ἐννιά καντάρια σίδηρο,
τόσα βελόνια κάνει.

161

Καστανιές.

Μιά ὁκὰ μολύβι/ εἶναι πιὸ βαρὺ
ἢ μιὰ ὁκὰ βαμπάκι.

124

Καστανιές. +

Πάγω πέρα, πέρα,
βρίσκω μιὰ καπέλλα
ἔτρωγε σταφύλια,
τσιμπισέ μιὰ ρώγα,
5 τὴν ἔδωσα ἓνα μπάτσο
κ' ἔπεσε στὸ λάκκο.

125

Σηλυβριά.

Τὸ μεγάλο ¹⁾ εἶπε πείνασα
τὸ δεύτερο εἶπε νὰ φᾶμε,
τὸ τρίτο εἶπε, τί νὰ φᾶμε ;
τὸ τέταρτο εἶπε νὰ κλέψουμε
τὸ πέμπτο εἶπε, θὰ τὸ πῶ,
Τὸ ἔδωσαν ἓνα πάτσο
καὶ ἔμεινε μικρό.

126

Τὸ μεγάλο σφάζει,

Θά σέ πῶ 'να παραμύθι
τὸ κουκκί καὶ τὸ ροβίθι.
καὶ τοῦ Φράγκου τὸ κορίτσι.
'Ανεβαίνω στὴ συκιὰ

- 5 τρώω τὰ βερύκοκκα,
πίνω τὸ γλυκὸ κρασί
μὲ τὴν κοῦπα τῇ χρυσῇ.
"Άγιος, παράγιος,
τῆς κουμπάρας τὸ παιδί,
10 πῆγα νὰ τὸ δόκω γάλα
καὶ κατὰπτε τὴ χουλιάρρα.
"Όσο νᾶλθ' ἡ μάννα του
κ' ἡ ἄλλ' ἡ ἀδελφή του,
κατέβηκε ὁ ἄγγελος μὲ τὸ σπαθί
15 καὶ πῆρε τὴ ψυχὴ του
καὶ φωνάζω χούϊ χούϊ
καὶ κανέννας δὲν τ' ἀκούει.

246

Καστανιές.

Ξύπνα καὶ μὴ κοιμᾶσαι,
χρυσό μου καναρίνι,
ξέβγα ἀπὸ τὴν κλίνη
νὰ δῆς πῶς τραγουδῶ.

- 5 Σηκώνομ' ὁ καυμένος,
σὰ παραπονεμένος
καὶ τ' ἄρματα μου βάζω
πάγω νὰ κυνηγῶ,
λαγούς, πέρδικες νᾶβρω,
10 πουλάκια νὰ σκοτώσω
καὶ σένα νὰ γλυτώσω
κορμί μ' ἀγγελικό.
Καὶ κεῖ ποὺ κυνηγοῦσα
ψιλὴ βροχὴ μὲ πιάνει
15 πολὺ μὲ κακοφάνη
ἐκεῖ ν' ἀνεπαυθῶ,
καὶ κλίνη νὰ πλαγιάσω,
δὲν εἴμπορῶ νὰ βρῶ.

ανᾶρι.

259

Καστανιές.

Ἡ ρίμα τοῦ Μανέτα

- "Όπου θέλει νὰ μάθῃ καὶ ν' ἀκούσῃ
τὴ ρίμα τοῦ Μανέτα.
Εἶχε γυναῖκα ἀπὸ τὸ κάστρο
κ' ἔλαμπε τὸ κορμάκι τῆς σὰν τὸ ἄστρο,
5 καὶ τὸν μηνύσανε νὰ πάγῃ στὸ ταξίδι
καράβι ἄρματωμένο εἶχε γιὰ νὰ φύγῃ.

Δόμνα μου, κι' ἄν σέ φίλησα, κανείς καί δέ μᾶς εἶδε.
 μᾶς εἶδ' ἡ νύχτα κ' ἡ αὐγή τ' ἀστρί καί τὸ φεγγάρι.
 Δόμνας ἀχεῖλι φίλησα κ' ἔβαψε τὸ δικό μου
 καί στὸ μαντήλι τὸ σφούγκισα κ' ἔβαψε τὸ μαντήλι,
 5 σ' ἐννιά ποτάμια τὸ πλυνά κ' ἔβαψαν τὰ ποτάμια,
 πηγαν οἱ πέρδικες νὰ πιοῦν νερό κ' ἔβαψαν τὰ ποδάρια.

188*)

Καστανιές.

Τὸ ἀσκή.

“Οταν ἔκτιζαν σπίτι κ' ἔφθαναν στὸ σκεπὸ, ὁ νοικοκύρης τοῦ
 σπιτιοῦ, ἡ νοικοκυρά οἱ γονιοὶ τους, οἱ συγγενεῖς καί φίλοι ἔστελ-
 ναν ἀπ' ἓνα δῶρο στὸν κάλφα ¹⁾ καί στοὺς μαστόρους. Οἱ μαστοροὶ
 πάνω στὸ σκεπὸ ἔβαζαν δυὸ ξύλα σὲ ἀπόσταση ὡς δυὸ μέτρα, στίς
 ἄκρες ἔδεναν δάφνες καί πρασινάδες γιὰ στολίδι, ²⁾ στὰ δύο ξύλα
 ἔδεναν σχοινὶ καί κεῖ κρεμοῦσαν τὰ χαρίσματα. Αὐτὰ λέγονταν
 ἀσκή ³⁾. Τὸ πρῶτο δῶρο ἦταν τοῦ νοικοκύρη, τέσσερες πέντε πῆχες
 τσόχα γιὰ σαλβάρι ἢ πουκάμισο ποὺ ἦταν καί τὸ πιὸ συνηθισμένο.
 Τὸ κρεμοῦσαν στὸ σχοινὶ καί κατόπι ἕνας μαστορὸς μὲ δυνατὴ φωνὴ
 ἔλεγε:

Μὲ τὴν βοήθεια τοῦ παναγὰ τοῦ Θεοῦ
 μὲ τὴν εὐχὴ τῶν τριακοσίων δεκαοχτῶ πατέρων ⁴⁾
 μὲ τὰ χρήματα τοῦ νοικοκύρη,
 μὲ τὴν τέχνη τοῦ κάλφα,
 5 μὲ τὴν ἐργασία τῶν μαστόρων,
 κτίζεται οἶκος μέγας καί λαμπρός.
 Τὸν οἶκον ἀπὸ κτιζομεν,
 πέτρες καί χῶματα νὰ μὴν πέσουν,
 τὰ μακάρια ⁵⁾ νὰ μὴν ἀνοίξουν,
 10 τὰ καρφιά νὰ μὴ ξηλωθοῦν,
 χίλια χρόνια νὰ βαστάξῃ.
 Ὁ Θεὸς τὸν βιό του νὰ περισσεύσῃ.
 χιλιάδες πρόβατα νὰ κερδίσῃ
 Χίλια χρόνια νὰ ζήσῃ ὁ κύρ ⁶⁾,
 15 ὁ κύριος ⁶⁾. . . . προτιμήσας τὸ χατήρι τοῦ ἀφεντικοῦ μας.
 ἔστειλε ἓνα δῶρον μέγα καί λαμπρὸν

*) «Θρακικά» Τ. Αος, σ. 418.—1) Πρωτομάστορας.—2) Λ. Τ. Κρεμασμένα.
 —3) Τῆς πρώτης Οἰκουμένης Συνόδου.—4) Τῆς στέγης τὰ δεοίματα ἦταν
 χονδρὰ τετράγωνα ξύλα.—5) Τ' ὄνομα τοῦ νοικοκύρη.—6) Τὸ ὄνομα αὐτοῦ ποῦ
 ἔστειλε τὸ δῶρο.

κ' εὐχαρίστησε δλους τοὺς μαστόρους.

Νά τὸν ἀξιώσῃ ὁ Θεὸς νά πάγῃ στὸν ἅγιον Τάφον,

μὲ καλὸ νά πάγῃ καὶ μὲ καλὸ νά ἔλθῃ.

- 20 "Ἄν εἶνε ἐλεύθερος, νά τὸν ἀξιώσῃ ὁ Θεὸς νά πάρῃ μιὰ νιά
ἄσπρη καὶ παχειά, φουντωτὴ σὰν τὴν ἐλιά,
νᾶναι τὰ μαλλιά της μαύρα καὶ τὰ φρύδια της γαϊτάνια,
νά τὴν ἔχῃ τὸν Γιανάρη ποῦν' ἡ νύχτα ἡ μεγάλη,
νά τὴν ἔχῃ τὸν χειμῶνα ποῦναι τὰ παχειά τὰ χιόνια.

Τελειώνοντας τὴν εὐχὴ οἱ χτίστες χτυποῦσαν πολλές φορές μὲ
τὸ σκερπάνι γιὰ τιμὴ αὐτοῦ ποὺ ἔστειλε τὸ 1) δῶρο. Στὸν ἐρχομὸ κάθε
δῶρου, ποὺ θὰ ἦταν πέντε-ἕξ πῆχες μπασμάς, μαντανταπολάνα,
μαντῆλι γιὰ κάλτσες, ξαναλέγουνταν ἡ εὐχὴ δυνατὰ καὶ στο τέλος
ὅλ' οἱ μαστόροι χτυποῦσαν τὰ σκερπάνια.

221 (Κατὰ διήγησιν τοῦ μαστρο Δημήτρη).

Ἡ ξανθομαλοῦσα Ἀνθημιὰ

Καστανιές.

Ξένε, ποῦ τὴν ἔρες αὐτὴν τὴν νιά,

τὴν ξανθομαλοῦσα τὴν Ἀνθημιὰ ;

ριά.

— Μές' τὴν Πόλιν τὴν ἡύρα, μέσα στὰ νησιά,

πὸ τὸν μαχαλά της πέρασα,

5 στὸ παράθυρο τὴν ἔλαχα,

τὰ βασιλικά της ποτίζε,

καὶ τίς σαμπογιές 2) δρόσιζε,

τὰ ξανθιά μαλλιά της κτένιζε,

καὶ τὴν μαντζουράνα δρόσιζε

. — 2) Βιόλες.

262

Καστανιές.

"Ἐλα καλέ μ', βαριά κι' ἀργά,

ἔλα τὸν μῆνα μιὰ φορά,

ἔλα τὸ γρηγορώτερο

νά σ' ἀγαπῶ πλειότερο,

263

Καστανιές.

Καθιστικό 2).

Θαμάζω τὸ κρύο νερὸ ὁπότεν κατεβαίνει,

ἀπὸ γκρεμνὸ γκρεμνίζεται σὲ περιβόλι μπαίνει,

ποτίζει δέντρα καὶ κλαδιά, ποτίζει λεμονίτσες,

καὶ ἡ δική μου λεμονιά στὸν ἄμμο φυτρωμένη,

- 5 χωρὶς νερὸ ποτίζεται, χωρὶς ἄνθρωπο καρπίζει,

κάμει λεμόνια μάλαμα, τὰ φύλλα σὰν ἀσήμι,

ὅποιος τὰ κόβει κόβεται, ὅποιος τὰ φάγει πεθαίνει.

'Εγ' ἄς τὰ κόψω κι' ἄς κοπῶ, ἀγάπη μου θὰ τρελλαθῶ

ἄς τὰ φάγω κι' ἄς πεθάνω κι' ἄλλ' ἀγάπη ἄς μὴ κάνω.

2) Τὰ τραγούδια ποὺ λέγανε στὸ νυχτέρεμα τὰ ἔλεγαν καθιστικά.

Γιὰ ἔβγα ἡλιε, γιὰ νὰ βγῶ, γιὰ λάμψε γιὰ νὰ λάμψω,
ἐσὺ μαραίνεις λούλουδα, μαραίνεις χορταράκια
καὶ γὼ μαραίνω νιούτσικους μαραίνω παλληκαράκια.

(Κούνιας)¹⁾.

- Ξημέρωσ' ἡ Ἀνατολή
κ' ἔλαμψε ἡ Δύση,
πάν' τὰ πουλάκια στὴ βοσκή
κ' οἱ ἔμορφες στὴ βρύση.
- 5 Ἐπῆρα τὰ σκυλάκια μου
πάγω νὰ κυνηγήσω.
Βρίσκω τὴν κόρη πᾶπλυνε
σὲ κρουσταλένια βρύση.
«Καλὴ μέρα σου λυγερή.»
- 10 — Καλῶς τὸν κυνηγάρη,
δέσε τὰ σκυλάκια σου
σὲ λεμονιάς κλωνάρι.
— Ἐμένα τὰ σκυλάκια μου,
λαγούς, πέρδικες πιάνουν
- 15 καὶ σὰν ἐσένα λυγερὴ
ποτὲ δὲ σὲ δαγκάνουν.
Τὴ ρίχνει τὸ μαντήλι του,
διὰ νὰ τοῦ τὸ πλύνῃ
καὶ κεῖν' ἀπ' τὸ φόβο της
- 20 ὀπίσω τοῦ τὸ δίνει.
— Πάρε ξένη μ' τὸ μαντήλι σου
δὲν εἶν' γιὰ νὰ τὸ πλύνω,
γιατ' εἴμ' ἀργὰ καὶ παρ' ἀργὰ
καὶ βιάζομαι νὰ φύγω.
- 25 — Ἄν εἶν' ἀργὰ καὶ παρ' ἀργὰ
ἔλα στὴν κάμαρά μου
νὰ δῆς παιχίδια κι' ὄργανα
ποῦ παίζουν τὰ σκυλιά μου.
Κ' ἡ μάνα της τὴ κύτταζε
- 30 πὸ πᾶν' τὸ παραθύρι.
«Ποῖός εἶν' αὐτός ὁ ἄθλιος
ποῦ θέλ' νὰ σὲ γελάσῃ;
ἔχεις ἀδελφία δώδεκα
καὶ εἶναι λεοντάρια».
- Κι' ἂν εἶν' τ' ἀδελφία σ' δώδεκα
καὶ εἶν' καὶ λεοντάρια
κι' ἂν ἔχεις ἀδελφία δώδεκα
καὶ εἶν' καὶ γενιτσάρια
- 40 ὅλα θὰ τὰ πολέμαγα
νὰ σ' ἔπερνα γυναῖκα.
Καὶ κείνη ἀποκρίθηκε,
καὶ σὺ ἂν ἔχεις ἀδελφία δώδεκα
καὶ εἶν' καὶ παλληκάρια
- 45 νὰ σ' ἔπερνα γιὰ ἄντρα
213

τῶν
ἀγαπημένη διασκέδαση
ἦταν ἡ
περασμένη χρόνια
1) Ἡ κούνια τὰ
κοριτσιῶν.

Καστανιές.

Καῖκι, καϊκάκι, ποῦ πᾶς γισλὸ, γισλὸ;
ἂν εἶσαι γιὰ τὴν Πόλῃ στάσου ναλθῶ καὶ γώ.
— Δὲν εἶμαι γιὰ τὴν Πόλῃ, μόν' εἴμ' γιὰ τὸ νησί,
πῶχ' ἔμορφα κορίτσια καὶ τὸ γλυκὸ κρασί.

Μιὰ περδικοῦλα κυνηγῶ
καὶ νὰ τὴν πιάσω δὲν μπορῶ.
Παιδιά μου, σὰν τὴν πιάσετε

Σὲ κλέφτω ἀπ' τὴν κάμαρῃ σ'
 ποὺ καθαρίζεις ρύζι,
 ἀγάπα κόρη μου τὸν νιὸ
 ὅπου σὲ τριγυρίζει.

5—Καὶ ποῖός με τριγυρίζει;

—Σὲ τριγυρίζουνε πολλοί,
 μὴν ἀγαπᾷς κανένα,
 ἂν ἀγαπήσεις ἄλλον
 δὲν θᾶναι σὰν ἐμένα.

10—Καὶ τί 'σαι σύ;

—Εἶμαι ψηλός, εἶμαι λιγνός,
 εἶμ' ὀρφανοθρεμμένος,
 βάνω τὸ φέσι μου στραβά
 σὰν πολυχαϊδεμένος.

“Ὅλες οἱ Τῶχες ξύπνησαν
 καὶ ἡ δική μ' κοιμάται.

Ξύπνα Τύχη μ', ξύπνησε,
 ξύπνα καὶ μὴ κοιμάσαι.

5 Χρυσῇ μου Τύχη μ' ἀνοίξε
 καὶ ἔλα νὰ με πάρης.

Τοῦ χοροῦ.

Σ' αὐτὴν τὴν γειτονίτσα, σ' αὐτὴν τὴ γειτονιά,
 μιὰ νέα ἀγαποῦσα μὲ τὰ ξανθὰ μαλλιά,
 μήτε στὴ πόρτα βγαίνει, μήτε στὸν ἡλιακό,
 μήτε στὸ παραθύρι δυὸ λόγια νὰ τῆς πῶ.

Τοῦ χοροῦ.

Σ' αὐτὴν τὴν γειτονίτσα, σ' αὐτὴν τὴ γειτονιά,
 μιὰ νέα ἀγαποῦσα μὲ τὰ ξανθὰ μαλλιά,
 μήτε στὴ πόρτα βγαίνει, μήτε στὸν ἡλιακό,
 μήτε στὸ παραθύρι δυὸ λόγια νὰ τῆς πῶ.

- 1239 Τῆς μαύρης κότας τὰ φτερά στὴ γῇ νὰ μαδιστοῦνε
καὶ τῆς κακιᾶς γειτόνισσας τὰ μάτια τῆς νὰ βγοῦνε.
1240 Τὸ κρῖμα νᾶχ' ἢ μάννα σου καὶ τ' ἄδικο οἱ γειτόνοι
καὶ τὸν ἀφορισμὸ ὁ παπᾶς ποὺ δὲ μᾶς στεφανώνει.
1241 Τὸ κυπαρίσσι τ' ἀψηλὸ ἔχει σταυρὸ στὴ μέση,
ἐκεῖνος ποὺ μᾶς χώρισε, ἢ γλῶσσά του νὰ πέση.
1242 Τὸ κυπαρίσσι τ' ἀψηλὸ, ἔχει σταυρὸ στὴ μέση,
ὅμοιος μὲ εἶπε νὰ σ' ἀρνηστῶ, ἢ γλῶσσα του νὰ πέση
1243 Φωτιά νὰ πέση νὰ καῇ τῆς χήρας τὸ καλύβι,
ποὺ ἔχει μιὰ κόρη ἔμορφη καὶ δὲν μᾶς τὴν ἔδινε.

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΧΑΡΑΣ

292 *)

Καστανιές

1 Ἦλθε ἡ ὥρα ἡ καλὴ καὶ ἡ εὐλογημένη,
νὰ εἶν' οἱ πόρτες ἀνοιχτές κ' ἡ προῖκα ἀπλωμένη.
Ἦ χαρὰ ἄρχιζε τὴν Πέμπτη, ὁ γαμπρὸς ἔστελνε στὴ νύφη τὰ
δῶρα μὲ σὴν μεγαλείτερή τ' ἀδελφή ἢ μὲ μιὰ συγγενικὰ γυναικὰ
καὶ τὴν Παρασκευὴ γίνονταν τὸ Προικοκάλεσμα. Ὁ γαμπρὸς ἔστελ-
νε στὸ σπίτι τῆς νύφης τὰ παιχνίδια κ' οἱ πόρτες τοῦ σπιτιοῦ ἦτανε
ἀνοιχτές, τὰ κορίτσια στόλιζαν τὴν προῖκα καὶ σεντόνιαζαν τὰ
παπλώματα.

- 2 Φέρτε βελόνι κίτρινο καὶ μακαρὰ κινκᾶτο,
νὰ σεντονιάσμε τὸ πάπλωμα γιὰτ' εἶναι νυφικᾶτο.
3 Ἔβγα τῆς νύφης πεθερὰ καὶ τοῦ γαμπροῦ ἢ μάννα,
νὰ δῇς τὴν προῖκα πᾶρχεται μὲ ὅλη τὴν ἀρμάδα.

Σαββάτο πρωὶ τὰ κορίτσια ἔλουζαν τὴ νύφη μὲ τὸ σαποῦνι ποὺ
ἔστειλ' ὁ γαμπρὸς.

- 4 Φέρτε νερὸ π' τὸν Δούναβη, σαποῦνι ἀπ' τὴν Κρήτη,
νὰ λούσουμε τὸ νιόγαμπρο μαζύτσα μὲ τὴ νύφη,

Ἄμα βράδιαζε πήγαιναν τὰ παλληκάρια μὲ τὴ μουσικὴ νὰ
πάρνε τὸν σύντεκνο καὶ θὰ περνούσανε ἀπὸ τὸ καφενεῖο νὰ πάρνε
τὸν μπερμπέρη *) γιὰ νὰ ξουραφίσει τὸν γαμπρό. Ὁ μπερμπέρης

*) «Θρακικά» 1934 σ. 312—343.—1) Κουρέα.

ξουράφιζε τόν γαμπρό και τὰ παλληκάρια τραγουδούσανε στο γύρο.

- 5 Φέρτε σαπούνη κρητικό και φιλντισένιο χτένι,
νά ξουραφίσμε τόν γαμπρό κ' ή νύφη μας προσμένει.
- 6 Μπερμπέρη μ', στα ξουράφια σου τ' ήδόνια κατοικοῦνε,
πού μπερμπερίζεις τόν γαμπρό και γλυκοκελαϊδοῦνε.
- 7 Μπερμτέρη μ', τὰ ξουράφια σου καλά νά τ'άρματώσης,
θά ξουραφίσεις τόν γαμπρό νά μη τόν αϊματώσης.
- 8 Μπερμπέρη μ', τὰ ξουράφια σου νά τὰ μαλαματώσης,
ξουρίζοντας τόν κύρ γαμπρό νέ μη τόν αϊματώσης.
- 9 'Ανεσκομπόθσε φράγκικα και κάτσε εὐγενάτα,
κάτσε στ' άργυρό σινί και μέτρα τὰ φλουράκια.
- 10 Σέ σένα πρέπει νά πατῆς σέ ζυγιασμένο χῶμα,
νά σειέται νά λυγίζεται τὸ δμορφὸ σου σώμα.
- 11 Ψιλὲ λιγνὲ μου τσελεμπή, τῆς Πόλης παλληκάρι,
λάμπουν τὰ ματόφρυδα σ' σάν ήλιος σάν φεγγάρι.

"Αν ὁ γαμπρός ήταν μοναχογιός :

- 12 Ζεμπουλί μου σκοῦρο μαβί μέσα στα λουλουδάκια,
μοναχογιός ξεχωριστός μέσ' στα παλληκαράκια.

Τὸ Σαββάτο άφοῦ τρώγανε τὸ βραδυνό, ὁ γαμπρός μέσα σέ κοῦπα ἔστελνε τόν κινά στη νύφη. Ένα κορίτσι πού ζοῦσε ὁ πατέρας κ' ή μητέρα τ' άφοῦ τόν δούλευε καλά με τὸ χέρι τόν ἔβαζε μέσα στο τάσι και βαστώντας τὸ τάσι ἔσερνε τὸ χορὸ και τραγουδοῦσε :

- 13 Δόσε μου μάννα μ' τὴν εὐχή σ' τώρα στα κνιάσματά μου
και νά φξηθῆς και τόν γαμπρό πού θά σταθῇ κοντά μου.
- 14 Βγάλε τὸ δαχτυλίδι σου και εἶναι διαμαντένιο
και μάλαξε και τόν κινά σέ τάσι άσημένιο.
- 15 Βάλε κινά στα χέρια σου, στα πέντε δάχτυλά σου,
νά πάρῃς και τόν τσελεμπή μέσα στ' άρχοντικά σου.

Κυριακή, ἡ τελευταία μέρα τῆς νύφης στο πατρικὸ σπίτι, καθοιανταν παραπονεμένη πού θά χώριζε πὸ τίς γονιοί της και τ' άδελφια, οί φίληνάδες και κείνες λυπημένες τὴν βαστούσανε συντροφιά. Τὸ μεσημέρι άφοῦ ἔτρωγαν, ἄλλαζαν τὴ νύφη και τραγουδοῦσαν:

- 16 'Αλλάζουμε τὴν νιόνυφη, τῆς βάλουν τὰ χρυσά της,
τὴν καμαρών' ή μάννα της και τὰ πεθερικά της.
- 17 "Ασπρα 'ναι τὰ ροῦχα πού φορεῖς άσπρη κ' ή φορεσιά σου,
άσπρα λουλούδια πέφτουνε άπ' τὴν περπατησιά σου.
- 18 Νύφη μου, τὸ φουστάνι σου άγγέλοι σέ τὸ ράψαν
και σὴν δεξιά σου τὴν πλευρά τὸ δνομα σου γράψαν.
- 19 Πὼς πρέπει τὰ τριαντάφυλλα μεσ' τὴν χρυσή τὴν κοῦπα,
ἔτσι πρέπει κ' ή νύφη μας στα νυφικά της ροῦχα.

- 20 "Έχεις μαλλιά τετράξανθα, στίς πλάτες σου ριχμένα,
σέ τὰ χτενίζουν ἄγγελοι μὲ διαμαντένια χτένα.
- 21 "Έχεις μαλλιά μαλάματα καὶ φρύδια μενεξέδες,
γιὰ σένα κόρη μ', κελαῖδοῦν τ' ἠηδόνια στοὺς μπαξέδες.
- 22 "Έχεις μαλλιά σὰ θάλασσα καὶ μποῖ σὰν τὸ κοῦμα,
καὶ πρόσωπο σὰν Παναγιά πού 'ναι μπρὸς στ' Ἅγιο Βῆμα.
- 23 "Έχεις ὠραῖα μάτια κι' δλόχρυσα μαλλιά,
καμάρι τοῦ χωριοῦ μας, πρώτη στὴ γειτονιά.
- 24 Νύφη μου, καλορίζικη ἀπ' ὅλες τὶς νυφάδες,
πού σέ καλομοιράνανε οἱ δώδεκα Μοιράδες.
- 25 Νύφη μου τὰ μαλλάκια σου στίς πλάτες σου ριχμένα,
ἄγγελοι τὰ χτενίζουνε μὲ διαμαντένια χτένα.
- 26 Ξανθὰ μαλλιά καὶ ξέπλεχτα στίς πλάτες σου ριχμένα,
ἄγγελοι σέ τὰ χτενίζουνε, μὲ διαμαντένια χτένα.
- 27 Ταμπακιέρα τοῦ βασιλέ, εἶνε τοῦτ' ἡ κόρη,
μὴδ' ἄνεμος τὴν φύσηξε μὴδ' ἥλιος τὴν ἐθώρει.
- 28 Σαράντα πλεξοῦδούσα μου ¹⁾ ποιὸς κάθε καὶ σέ πλέχει;
ποιὸς ἔχει νοῦ καὶ λογιόμ' τραγούδια νὰ σέ λέγη;

293

Ἡ νύφη σηκώνουνταν, ἔκαμνε μετάνοια, φιλοῦσε τὸ χέρι τῆς
μητέρας, τοῦ πατέρα, τοῦ θειοῦ, τῆς θειάς κι' ὅλοι τὶς ἡλικιωμένοι
μὲ τὴν ἀράδα, φιλοῦσε τ' ἀδέλφια καὶ τὶς φιληνάδες.

- Προσκύνα νύφη, φίλησε τῆς μάννας σου τὸ χέρι,
γιὰ νὰ σέ δόση τὴν εὐχή, νὰ ζήσης μὲ τὸ ταῖρι.
Στὴ πόρτα τς δὲ ματάρχεσαι, στὴ πόρτα τς δὲ πατάεις
κι' ἂν ἔρχεσαι καμμιά φορά θὰ βιάζεσαι νὰ φύγης.
- 29 Κάνε μετάνοια, φίλησε τῆς μάννας σου τὸ χέρι,
γιὰ νὰ σέ δόση τὴν εὐχή νὰ πὰ νὰ κάνης ταῖρι.
- 30 Κάνε μετάνοια, φίλησε τῆς μάννας σου τὸ χέρι,
γιατί θὰ πᾶς στὴν ἐκκλησιὰ νὰ πὰ νὰ κάνης ταῖρι.
- 31 Τὸ δέντρο πού ποτίζατε μέσα εἰς τὴν αὐλή σας,
τώρα θὰ σᾶς τὸ πάρουνε καὶ δόστε τὴν εὐχή σας.

1) Τὰ περασμένα χρόνια τὰ κορίτσια ἔκαμναν τὰ μαλλιά τους πολλὰς
πλεξοῦδες εἰς τῆς Ἀρετῆς τὸ τραγούδι ἡ μάννα τῆς τὴν φιλοσοῦτσουδίζει=
τὴν πλέχει ψιλὲς πλεξοῦδες. Στὴ Σηλυβρία τὰ Τουρκάκια ἔκαμναν τὰ μαλλιά
τους πολλὰς ψιλὲς πλεξοῦδες ἔδεναν κάτω στίς ἄκρες τῆ μιὰ πλεξοῦδα μὲ
τὴν ἄλλη μὲ ἓνα κορδόνι, ἔβαζαν κ' ἓνα γαλάζιο χάντρο γιὰ τὸ μάτι. Ἀπὸ
πάνω συνήθως φοροῦσαν χρωματιστὸ φακιόλι.

"Αν ή νύφη δέν εἶχε μητέρα :

- 32 Νά τῶξερε ή μάμμα σου πῶς γίνετ' ή χαρά σου
νά πεταχτῇ π' τὰ μνήματα νά φιλήσ' τὰ στέφανά σου.
33 Σήμερις γίνεται χαρά, σηκώνεται σημαία,
ή νύφη ὅπου γίνεται, εἶναι δίχως μητέρα.

"Αν δέν εἶχε καί πατέρα :

- 34 "Αχ ὀρφανοθρεμμένη μου, πὸ μάμμα κι' ἀπὸ κύρη,
σάν τὸ καράβι στὸ γιालὸ χωρὶς καραβοκύρη.
35 Σήμερα ἐσυργιάνιζα μέσα στὸ μπεζεστένι,
ἐμαθα πῶς παντρεύεται μιὰ ὀρφανοθρεμμένη.

"Αν εἶχε στὴν ξενιτειὰ ἀδελφό :

- 36 "Αἴντε νά πῆτε τοῦ παπᾶ, ν' ἀργήση νά βλογήση,
γιὰ νᾶρθῇ τ' ἀδελφάκι τῆς, στεφάνι νά φιλήση.
37 "Η νύφη πιά παράτησε καί τὴν λεβεγτοσύνη
καί περπατεῖ περίλυπη μὲ τὴν ταπεινοσύνη.
38 Κίνησε δένδρο, κίνησε, κίνησε κυπαρίσσι,
κίνησε δάφνη φουντωτὴ καί κρουσταλέντα βρύση.
39 Νύφη μου, ποιὸς ἐστόλισε, αὐτὸ τὸ νυφιστόλι,
ή Παναγία κι' ὁ Χριστὸς κ' οἱ δώδεκ' Ἀποστόλοι ;
40 "Ὅσα πούπουλα κι' ἂν ἔχει εἰς τῆς νύφης τὴν αὐλή,
ὅσα ἄστρα κι' ἂν ἐβλέπει, τόσες λίρες νά πατῇ.
41 Σήμερις μαῦρος οὐρανός, σήμερις μαύρη μέρα,
σήμερις ἀποχωρίζεται ή κόρ' ἀπ' τὴ μητέρα.
42 Σήμερις γίνεται χαρά, γίνεται πανηγύρι,
σήμερις ἀποχωρίζεται ή κόρ' ἀπὸ τὸν κύρη.
43 Ἀγγελόκαμωμένη μου ποιὸς σ' ἔδοκε τὴ χάρη,
ποιὸς ἅγιος σὲ ζωγράφισε νά τὸν ἐστείλω λάδι ;

Οἱ φιληνάδες ἔβαζαν στὴ νύφη τὸν ἀέρα¹⁾ καί τὴν κιρλάντα, ή συντέκνη ἐτοίμαζε τὰ τέλια²⁾, τὰ ντύλιζε στὸ μεγάλο γλυτήρι κ' ἔκαμνε τρεῖς θελειές, τίς ἔκοφτε κ' ἔκαμνε τρία μεγάλα ζγαρδιά, τᾶ-

1) Πέπλο 2) Τρές. Τὸ στόλισμα τῆς νύφης μὲ τρές τῶλεγαν τέλιασμα καί τράνωμα.

βαζε στη φουρκέτα κι' ἄν εἶχε κορίτσι, αὐτὸ τὰ σκάλωνε στῆς νύφης
τὸ κεφάλι καὶ τραγουδοῦσανε :

Τὸ ταῖρι σ', ἀξιώθηκε νὰ κάνης τὴ χαρὰ σου,
σύρμα καὶ τέλι σ' ἔστειλε νὰ πλέξης τὰ μαλλιά σου.

Τὰ μαλλιά σ' εἶναι μετὰξι
καὶ πλέκονται μὲ τάξη.

Φέρτε χτένια συντεφένια, τέλεια μαλαματένια,
νὰ πλέξουμε τὴν πέρδικα, ποὺ θὰ διαβεῖ στὰ ξένα.

Στὰ ξένα καὶ στὰ μακρυὰ
καὶ στοῦ γαμπροῦ τὰ χέρια.

Ἦλθε ὁ τίμιος καιρὸς καὶ βλογημένη ὥρα,
νὰ σμίξη τὸ γαρούφαλο, μὲ τὴν χρυσὴ τὴν βιόλα.

Βιόλα μου βαρακωμένη
καὶ στὰ ἄνθη στολισμένη.

Σήμερ' ἐσυργιάνιζα μέσα στὸ περιβόλι,
ἔμαθα ποὺ παντρεύεται τοῦ βασιλῆ ἡ κόρη.

Βασιλῆ βασιλοπούλα
καὶ μεγάλ' ἀρχοντοπούλα.

Σήμερα πέντε ποταμοί, εἶναι σταματημένοι,
κ' ἡ νύφ' ἀπὸ τ' ἀδέλφια τῆς εἶν' ἀποχωρισμένη.

Νυφοπούλα νὰ γεράσης
καὶ νὰ μὴν ἀναστενάξης.

44 Τώρα γαμπρὸς στολίζεται καὶ βάνει τὰ χρυσὰ του
καὶ πάγει νὰ πάρ' τὴν πέρδικα μέσα στὴν ἀγκαλιά του,

45 Λάμπει ὁ ἥλιος λάμπει, λάμπουν τὰ κάλλη σου,
λάμπουν καὶ τὰ τέλια πάνω στὸ κεφάλι σου.

295

Τὰ παλληκάρια μὲ τὰ παιχνίδια ἔπερναν τὸν σύντεκνο γιὰ ν'
ἀλλάξνε τὸν γαμπρό. Ὁ γαμπρὸς πατοῦσε μέσα στὸ σιδεροσίφι¹⁾
ὅπου ἦτανε ριχμένα ρύζι, σταπίδες καὶ φουντούκια.

Τὰ παλληκάρια τραγουδοῦσαν καὶ τὸν ἄλλαζαν:

“Ὅλ' οἱ λιγνοὶ ἀλλάξανε κι' ὅλοι λαμπροφόρεσαν,
μὰ γὼ λιγνὸς δὲν ἄλλαξα, δὲν ἐλαμπροφόρεσα.
Μόν' μιὰ Λαμπρή, μιὰ Κυριακή, μιὰ πίσσημη ἡμέρα,
πέρνω τὰ ρουχαλάκια μου καὶ στὸν λουτρὸ πηγαίνω.

1) Μεγάλο χάλκιν ο ταψί με χεῖλος στενὸ ὡς ἓνα μικρὸ δάκτυλο.

- 5 Βρίσκω τὸν λουτρό σβυστό, τὶς γοῦρνες στερεμένες,
 φυσῶ κι' ἀνάβω τὸν λουτρό, κλαίω γεμίζω γοῦρνες,
 λούγομαι σφουγκίζομαι, χτενίζομαι κι' ὅξω βγαίνω.
 Δεξιὰ κάμαρα τοῦ λουτροῦ κάθε πανώρια κόρη,
 νὰ τὴν μιλήσω ντρέπομαι, νὰ τῆς τὸ πῶ φοβοῦμαι.
- 10 Νὰ τὴν εἰπῶ γαροφαλιά καὶ κείνη κόμπους ἔχει,
 νὰ τὴν εἰπῶ τριανταφυλλιά καὶ κείνη ἀγκάθια ἔχει,
 νὰ τὴν εἰπῶ χρυσὸ πουλὶ καὶ κειὸ ¹⁾ πετὰ καὶ φεύγει,
 νὰ τὴν εἰπῶ ἄστρο τ' οὐρανοῦ καὶ κεῖνο βασιλεύει.

Στοῦ γαμπροῦ ἦταν ἔτοιμοι, ὁ κουμπάρος μὲ τοὺς καλεσμένους
 πήγαιναν νὰ πάρνε τὸν παπὰ μὲ τὴ μουσικὴ καὶ νὰ πᾶνε στοῦ γαμ-
 προῦ, ἀπὸ κεῖ ξεκινούσανε νὰ πάρνε τὴ νύφη, γιὰ νὰ πᾶνε στὴν
 ἐκκλησίᾳ γιὰ τὴ στεφάνωση.

Μπροστὰ ἡ μουσικὴ, τὸ σινὶ τοῦ κουμπάρου μὲ τὶς λαμπάδες, τὰ
 στέφανα, τὸ στεφανοπάνι ²⁾ ἀνοιγμένο νὰ κρέμονται οἱ ἄκρες· ὁ
 σύντεκνος βαστοῦσε τὸν γαμπρό, στὸ πλάγι ὁ πατέρας, ἡ μητέρα, ἡ
 συντέκνισσα, τ' ἀδελφία, οἱ συγγενεῖς καὶ πίσω ὅλο τὸ ψῦχι, μπρὸς
 οἱ ἄντρες καὶ πίσω οἱ γυναῖκες.

Ὅλοι στέκουνταν στὴν αὐλὴ τὰ παιχνίδια ἔπαιζαν λυπητερά
 τὸν σκοπὸ τῆς νύφης· Ἀπάνω ἀνέβαινε ὁ γαμπρὸς μὲ τὸν σύντεκνο,
 τὴν συντέκνισσα. Δυὸ συγγενικά κορίτσια, τὴν ἔπιαναν κάτ' ἀπ' τὶς
 μασχάλες καὶ τὴν κατέβαζαν:

- 46 Ἀφίνεις τὴ μητέρα σου, τὴν παραπονεμένη,
 σὰν ἐκκλησιὰ ἀλειτούργητη, σὰ χώρα βουλιασμένη.
- 47 Γαμπρέ μου, σὲ παρακαλῶ μιὰ χάρη θὰ μᾶς κάνεις,
 τὸ ἄνθος ποῦ σὲ δόσαμε, νὰ μὴ μᾶς τὸ μαράνεις.
- 48 Γαμπρέ μου, σὲ παρακαλῶ, μιὰ χάρη νὰ μὲ κάνης,
 ποτὲς τὴν θυγατέρα μου νὰ μὴ τήνε ψυχράνης.
- 49 Ὡρα καλὴ σου πέρδικα, καὶ στοῦ Χριστοῦ τὴν ὥρα
 καὶ νὰ γεμίση ἡ στράτα σου γαρούφαλα καὶ ρόδα.
- 50 Τὸ δένδρο ποῦ σὲ φέρνουμε γαμπρέ μου στὴν αὐλὴ σου,
 ροδόστομο τὸ πότιζα νὰ τόχης σ' ὅλη τὴ ζωὴ σου

Κάτω τὴν νύφη ἔπιανε ὁ ἀδελφός της, γιὰ δυὸ συγγενικά παλλη-
 κάρια κι' ἅμα βγαίνανε ἀπ' τὴν ξώπορτα τὴν γυρνούσανε ν' ἀποχαι-
 ρετήσ' τὸ πατρικὸ σπίτι, Ἐσκυβ' ἡ νύφη τὸ κεφάλι καὶ στέκουνταν,

1) Κεῖνο.—2) Τὸ ὕφασμα γιὰ φόρεμα ποῦ ἔδινε ὁ κουμπάρος γιὰ τὴ νύφη.

ὁ πατέρας πὸ τὸ παράθυρο τὴν λύχνιαζε ¹⁾ μὲ ρύζι, μὲ παράδες καὶ τὴν ἀσήμενε.

- 51 Στὴν πόρτα ὅπου σταθεῖς καλὰ νὰ πρποκυνήσης,
νὰ σφίξης τὴν καρδοῦλά σου νὰ μὴ λιγοθυμήσης.
52 Σ' ἀφίνω γειὰ σπιτάκι μου, γιὰτ' ὁ γαμπρὸς παντέχει,
παρηγόρα τὴ μάννα μου, κι' ἄλλο κορίτσ' δὲν ἔχει.
53 Φέξε φεγγαράκι μου κι' ἄστρα μου σταθῆτε,
νὰ πάρουμε τὴ νύφη μας κ' ὕστερα περπατήτε.
54 Ἔλα Χριστὲ καὶ Παναγιὰ μὲ δώδεκα Ἀποστόλοι,
ἐλάτε νὰ βλογήσετε αὐτὸ τὸ νυφιστόλι.
55 Σὺ εἶσαι νυφοποῦλα μου, τοῦ Γεναριοῦ ζεμποῦλι,
ὁποῦ κοιμᾶσαι καὶ ξυπνᾷς, πάντα μὲ τὸ τραγούδι.
56 Τὸ περιστέρι μίσεψε ἀπὸ τὴν γειτονιά του,
καὶ πάγει σ' ἄλλο μαχαλά, νὰ στήσῃ τὴ φωλιά του.
57 Ἡ μάννα ποὺ σὲ γέννησε εἶχε περισσὴ χάρη,
συνέρσε τὸν οὐρανὸ καὶ σ' ἔκαμε φεγγάρι.

“Ὅταν ἔφθαναν στὴν πόρτα τῆς ἐκκλησίας τὰ παιχνίδια σώ-
παιναν.

Ὁ παπᾶς μὲ ψαλμοὺδιές, ψάλλοντάς τὸ «Ἄξιον ἐστὶ μακαρίζειν
σε τὴν Θεοτόκον», ἔπερνε πρῶτα τὸν γαμπρὸ ἀπὸ τὸ χέρι καὶ τὸν
ἔβαζε νὰ σταθῇ μέσα στὸν χορὸ, μετὰ, ἔπερνε τὴ νύφη νὰ τὴν ἔβα-
ζε πλάγι στὸν γαμπρὸ κι' ὁ κόσμος γέμιζε τὴν ἐκκλησίαν. Στὰ στε-
φανώματα ἡ συντέκνη ἔρριχνε στοὺς ὤμους τοῦ γαμπροῦ καὶ τῆς νύ-
φης τὸ στεφανοπάνι.

Μόλις τελείωναν τὰ στεφανώματα τὰ παλληκάρια ἔρριχναν
τουφεκιές ἔξω πρὸ τὴν ἐκκλησίαν, κ' ἡ μουσικὴ ἀρχίνιζε νὰ προχωρῇ
σιγὰ σιγὰ.

“Ὅταν ἔφθαναν στὸ σπίτι τοῦ γαμπροῦ:

- 58 Ἀνοίχτε πόρτα τοῦ γαμπροῦ, πόρτα τῆς μαυρομάτας,
νᾶμπ' ὁ γαμπρὸς μὲ τσόχινά κ' ἡ νύφη μὲ κνικᾶτα.
59 Ἀπὸ εὐγενικοὶ γονιοὶ καὶ τιμημένη γέννα,
διαλέξαμε καὶ πήραμε, κοντσὲ ἀπὸ τὴ Βιέννα.
60 Ἄσπρο σταφύλι ραζακὶ καὶ κόκκινο κεράσι,
τ' ἀντρόγυνο ποὺ ἔγινε, νὰ ζήσῃ νὰ γεράσῃ.
61 Ἑμορφα ποὺ ταιριάσατε, τὰ δυὸ σας ἓνα μπόϊ,
σὰν τὰ κυπαρισσόδετρα ποῦναι στὸ περιβόλι.

1) Παίνει.

Οί συγγενεῖς τοῦ γαμπροῦ πείραζαν τοὺς συμπεθέρους ποῦ τοὺς πῆραν τὴ νύφη.

Τὸν πατέρα τῆς νύφης, τὴν μητέρα, τ' ἀδελφία, τοὺς συγγενεῖς κι' ὅλο τὸ νυφοστόλι, τοὺς καλεσμένους ἀπὸ τὸ μέρος τῆς νύφης τοὺς κερνούσανε, μὲ τὰ παιχνίδια τοὺς πῆγαιναν στὸ σπῖτι τους καὶ δὲν ξαναπῆγαιναν στὴ χαρά.

Ἡ συντέκνη σήκωνε τὴ νύφη νὰ χορέψνε τὸ χορὸ τῆς νύφης. Ἡ νύφη ἔσερνε τὸν συρτὸ καὶ τὴν ἔπιαναν κοπέλλες καὶ κορίτσια.

- 63 Ἐλάτε πιάστε τὸν χορὸ ὅλες οἱ παντρεμμένες
καὶ τὸ κατόπ' οἱ λεύθερες καὶ ἀρραβωνιασμένες.
- 64 Ἐγύρισα Ἀνατολὴ, ἐγύρισα καὶ Δύση,
δὲν εἶδανε τὰ μάτια μου τέτοια ὠραία νύφη.
- 65 Γαλάζια πέτρα τοῦ γιαιοῦ καὶ διαμαντένια δόξα,
καντήλα τῆς μητρόπολης εἶναι ἡ νύφ' ἀπόψα.
- 66 Κουμπάρα, ποῦ στεφάνωσες μὲ τὴν πολλὴ χαρά,
νὰ σ' ἀξιῶση ὁ Θεὸς νᾶσαι καὶ στὰ παιδιὰ.
- 67 Νύφη μου καλορίζικη, νύφη μου, νὰ γεράσης,
νύφη μου, μὲ τὸν νέο σου ὠραία νὰ περάσης.
- 68 Νύφη μου καλορίζικη ποῖός σ' ἔδωσε τὴν χάρη,
ποῦ τῶβρες κσι τὸ διάλεξες αὐτὸ τὸ παλληκάρι;
- 69 Νύφη μου καλορίζικη, χαρὰ στὸ ριζικό σου,
ποῦ πῆρες τέτοιον ἄγγελο εἰς τὸ προσκέφαλό σου.
- 70 Νύφη μου καλορίζικη νὰ ζήσης νὰ γεράσης
καὶ τοῦ Ἀβραάμ τὰ καλὰ ἐσὺ νὰ τ' ἀπολαύσης.
- 71 Ὅσες χαρὲς κι' ἂν ἔτρεξα δὲν εἶδα τέτοια νύφη,
πῶχει τὸν ἥλιο πρόσωπο καὶ τὸ φεγγάρι στήθη.
- 72 Ποιὸς ἦταν ὁ προξενητὴς ποῦ νέβηκε τὴ σκάλα,
καὶ διάλεξε καὶ ἔπειρε τὴν κόρη τὴ σουλτάννα,
- 73 Βασίλισσα νὰ ἦσουνε δὲ θᾶχες τέτοια χάρι,
νᾶσαι ἀνθὸς τῶν κοριτσιῶν τῆς γειτονιάς καμάρι.
- 74 Σ' ὅσους γάμους κι' ἂν ἐπῆγα τέτοια νύφη δὲν τὴν εἶδα,
νᾶχη κούτελο φεγγάρι καὶ λαιμὸ μαργαριτάρι.
- 75 Σὺ εἶσαι νυφοποῦλά μου, κορώνα τοῦ λεβάντη,
ἄφρός τοῦ μαργαριταριοῦ κι' ἀτίμητο διαμάντι.
- 76 Τῆς νύφης πρέπει γιανσεμί καὶ τοῦ κουμπάρου βιόλα
καὶ τοῦ γαμπροῦ γαρουφαλιά γιὰτὶ μυρίζει ἀπ' ὅλα.

Ἄν ἡ νύφη ἦτανε μοναχοκόρη:

- 77 Χόρεψε χαῦδεμένη μου, μαλαματένια βοδλα,
νὰ σὲ χαρῇ ἡ μάννα σου ποῦ σ' ἔχει μοναχοῦλα,

- 78 Γαλάζια πέτρα τοῦ γιαλοῦ κι' δλόχρυσή μου βοῦλα.
 νά σέ χαρῇ ἡ μητέρα σου πού σ' ἔχει μοναχοῦλα.
 79 Πράσινη πέτρα τοῦ γιαλοῦ με ἀσημένια βοῦλα,
 νά σέ χαρῇ ὁ πατέρας σου πού σ' ἔχει μοναχοῦλα.

296

Ὁ χορὸς ἄναφτε, ὁ συρτὸς γυρνοῦσε στὸν πεταχτὸ χασάπικο
 καὶ πάσα ἔπεφταν στοὺς παιχιδιάτορες.

- 1 Ἔχεις δυὸ μάτια σὰν ἐλιές Σὺ σαι ἥλιος καὶ πυρώνεις
 εἶναι γιομάτο μαργιολιές, 10 κι' ὅλες τίς καρδιές λαβώνεις.
 Ἔχεις δυὸ ματάκια μαῦρα Τὰ μαλλιά σ', εἶναι πλεγμένα
 πού νά τᾶχανες νά ταῦρα. καὶ στὸ σύρμα ντυλεμένα.
 5 Κλαίγω καὶ φωνάζω Τὸ ἐρωτικόν σου βλέμμα
 καὶ γιὰ σέ ἀναστενάζω. μ' ἔκανε νά φτάνω αἶμα.
 Σὺ σαι ἥλιος τῆς ἡμέρας 15 Τὸ ἐρωτικόν σου πάσο
 τῆς αὐγῆς κρύος ἀέρας. θά με κάν' τὸν νοῦ μ' νά χάσω.

Ὁ σύντεκνος σήκωνε τὸν γαμπρό, σηκώνουνταν καὶ τὰ παλλη-
 κάρια κι' ὁ γαμπρὸς ἔσερνε τὸν χορὸ.

- 80 Χορεύουμε τὸν κύρ γαμπρό, με δόξα με καμάρι,
 νά τὸν χαροῦνε οἱ γονιοί, κ' ἡ νιά πού θά τὸν πάρει.
 81 Γαμπρέ μου καλορίζικε, νά ζῆς καὶ νά γεράσης,
 τὴν νέα πού ἀπόλαψες καλὰ νά ἐπεράσης.
 82 Γαμπρέ μου, τοῦ μύσχου τὸ κλαδί καὶ τῆς ἐλιάς τὸ φύλλο
 ἐσὺ ἦσουν πρὶν γεννήθηκες ἀντάμα με τὸν ἥλιο.
 83 Ἐσ' εἶσαι πύργος με γυαλιά, καθρέπτης με συντέφια,
 ἐσὺ εἶσαι ὁ καλλίτερος ἀπ' ὅλα σου τ' ἀδέλφια.
 84 Ζεμπουλί μου, μαβί, μέσα στὰ λουλουδάκια,
 μοναχογιὸς ξεχωριστὸς μέσα στὰ παλληκαράκια.
 85 Ἀετέ μου χρυσοπράσινο με ἀσημένιες πλάτες,
 ὅταν περνᾷς λεβέντη μου λαμποκοποῦν οἱ στράτες.
 86 Σὰν κυπαρίσσι νά σταθῇς, σὰν δέντρο νά ριζώσης,
 σὰν ἐκκλησιὰ δεσποτική ἔτσι νά στερεώσης.

Ὅταν χόρευε ὁ γαμπρὸς κ' ἡ νύφη:

- 87 Ἄφσε τὸ μαντηλάκι καὶ πιάσ' τὸ χέρι της
 κι' ὁ κόσμος τὸ γνωρίζει, πού 'σαι ταῖρι της.
 88 Γαμπρὸς εἶναι τὸ μάλαμα καὶ νύφη τὸ διαμάντι
 κουμπάρος πού στεφάνωσε ὡσὰν τὸν ἥλιο λάμπει.
 89 Γαμπρὸς εἶναι τὸ κάτεργο κ' ἡ νύφη ἡ φρεγάδα,
 κουμπάρος καπετὰν πασᾶς, πού σέρνει τὴν ἀρμάδα.

- 90 Γαμπρέ, μὴ λυπηθεῖς φλουριά καὶ κάμ' ἓνα κλουβάκι
καὶ βάλε τήνε νιόνυφη ποῦναι κοπελλουδάκι.
91 Ἐνα τραγούδι θά σέ πῶ, ἐπάνω στὸ ρεβίθι,
χαρὰ στὰ μάτια τοῦ γαμπροῦ, ποὺ διάλεξε τὴ νύφη.
92 Ἐμορφα ποὺ ταιριάσατε, τὰ δυὸ σας ἓνα μπόι,
σὰν τὰ κυπαρισσόδεντρα, ποῦναι στὸ περιβόλι.
93 Ἡ νύφ' εἶναι γαρύφαλο, γαμπρὸς γαρουφαλάκι,
μ' ἀλήθεια ἢ κουμπάρα μας μιὰ ράμνα ¹⁾ γιασεμάκι.
94 Μαλαματένιος ἀργαλειός,
νὰ ζῇ ἡ νύφη κι' ὁ γαμπρός.
95 Ὡς πρέπει τ' ἄσπρο τ' ἄλογο στὸ πράσινο χορτάρι,
ἔτσι πρέπει κ' ἡ νύφη μας εἰς τοῦ γαμπροῦ τὸ πλάγι.
96 Λεβέντης εἶσαι μάτια μου, λεβέντικα χορεύεις,
λεβέντικα πατεῖς στὴ γῆ καὶ κορνιαχτὸ δὲ πέρνεις.
97 Σήκω γαμπρέ, τὸ χέρι σου καὶ κάνε τὸ σταυρό σου,
καὶ παρακάλλιε τὸν Θεὸ νὰ ζῇ τὸ στέφανό σου.
98 Σύντεκνε, ποὺ στεφάνωσες καὶ ἔβαλες στεφάνι,
νὰ σ' ἀξιῶσῃ ὁ Θεὸς νὰ βάλῃς καὶ τὸ λάδι.
99 Σύντεκνε, ποὺ στεφάνωσες, τὰ δύο κυπαρίσσια
νὰ σ' ἀξιῶσῃ ὁ Θεὸς νὰ ληθῇς καὶ στὰ βαφτίσια.

Ἄν ὁ κουμπάρος ἦτανε ἐλεύθερος:

- 100 Κουμπάρε, ποὺ στεφάνωσες καὶ εἶσαι δίχως ταῖρι,
νὰ σ' ἀξιῶσῃ ὁ Θεὸς νὰ βρῇς καὶ σὺ τὸ ταῖρι.
101 Κουμπάρος ποὺ στεφάνωσε τὸ ταιριακτὸ ζευγάρι,
κόρη πλοῦσία κ' ἔμορφη εὐχόμαστε νὰ πάρῃ.
102 Χορεύει ἡ νύφη κι' ὁ γαμπρὸς χορεύει τὸ γαμπροστόλι,
νὰ τίς ἀξιῶσῃ ὁ Θεὸς νὰ παντρευτοῦνε ὅλοι.

297

Σ' ὅλες τίς χαρὲς ἐπῆγα	νᾶν' οἱ καλεσμένοι ὅλοι
τέτοι' ἀντρόγυνο δὲν εἶδα,	ἓνας, ἓνας διαλεγμένοι,
νᾶν' ἡ νύφη περιστέρι	νᾶν τὰ παλληκάρια ὅλα
κι' ὁ γαμπρὸς χρυσὸ ξεφτέρι,	10 σὰν τὰ λεοντάρια,
5 νᾶναι ἢ κουμπάρα	νᾶν' καὶ τὰ κορίτσια ὅλα
σὰν ὀλόχρυση λαμπάδα	ἔμορφα σὰν κυπαρίσσια.

1) Γιασεμιά πολλά περασμένα σὲ τσακνάκι.

Εὐχές στὴ νύφη καὶ στὸν γαμπρό :

- 103 Ἄς εἶναι καλορίζικα κι' ἄς εἶν' καλὴ ἡ ὥρα,
ἢ Παναγιὰ κι' ὁ Χριστός, νὰ εἶναι μέσ' τῇ βλόγα ¹⁾),
- 104 Γαμπρός μοιάζει ἀετός κ' ἡ νύφη περιστέρα,
νὰ ζήσουν καὶ νὰ χαίρονται τὴ νύχτα καὶ τὴ μέρα.
- 105 Ἐνα τραγούδι θε νὰ πῶ ἐπάνω στὸ κεράσι,
τ' ἀντρόγυνο πού κάμαμε νὰ ζήσει νὰ γεράσει.
- 106 Κατέβα Παναγία μου, μὲ τὸν μονογενῆ σου,
στ' ἀντρόγυνο πού ἔγινε νὰ δόσης τὴν εὐχή σου.
- 107 Μαλαματένιος ἀργαλειός καὶ συρματένια δόξα
τί ὁμορφα θὰ παίξουνε τ' ἀντρόγενο ἀπόψε.
- 108 Νύφη μου κολορίζικη, νύφη μου, νὰ γεράσης,
νύφη μου, μὲ τὸν νέο σου, ὥραϊα νὰ περάσης.
- 109 Νὰ ζήσ' ἡ νύφη κι' ὁ γαμπρός, νὰ ζήσῃ κι' ὁ κουμπάρος,
νὰ ζήσουν οἱ συμπέθεροι νὰ κάνουν κι' ἄλλους γάμους.
- 110 Τ' ἀντρόγυνο πού ἔγινε νὰ ζήσῃ νὰ γεράσει,
καὶ ὁ γαμπρός μας θέλουμε κρασί νὰ μᾶς κεράσει.
- 111 Τὸ ταιριαγμέν' ἀντρόγυνο Θεὸς νὰ τὸ βλογήσει
καὶ ἡ κερά ἢ Παναγία νὰ το πολυχρονίσει.
- 112 Ὅσ' ἄνθη ἔχ' ὁ Μάιος καὶ ὁ χειμῶνας χιόνια
νᾶχνε καὶ οἱ νιόπαντροι εὐτυχισμένα χρόνια.

ΑΓΑΠΗΣ ΤΟΥ ΠΑΤΕΡΑ ΚΑΙ ΤΗΣ ΜΗΤΕΡΑΣ ΣΤΑ ΠΑΙΔΙΑ

298

Φανάρι.

Τοῦ Γιάνν' ἡ μάννα

- 1 Τοῦ Γιάνν' ἡ μάννα ζύμωνε τὸν γιό της παξιμάδι,
τὰ δάκρυα βάζει θερμό ²⁾), μὲ μοιρολόγι πλάθει,
καὶ μὲ τὸν ἀχνὸ τῆς καρδιάς, τὸν φοῦρνό της κορώνει.
«Φοῦρνο μ', μὴ καίεις γρήγερρα, ψωμί μὴν ἀνεβαίνεις,
- 5 γιὰ νὰ φύγνε τὰ κάτεργα καὶ ν' ἀπομείν' ὁ Γιάννης».
- Ἀκόμ' ὁ λόγος βάσταγε καὶ συνατὴ τῆς ³⁾) μιλοῦσε,
ἀκούει τὴν πόρτα νὰ κτυπᾷ, τὸν Γιάννη πού φωνάζει,
«Δός με μάννα, τὰ ροῦχά μου, δός με καὶ τὴν εὐχή σου»
—Μὴ πᾶς ὑγιέ μου, στὰ θολά, μὴ πᾶς στὰ βουρκωμένα,
10 μόνε νὰ πᾶς στὰ καθάρια τὰ νερά, τὰ πάρθενα κοράσια.

1) Εὐλογία.—2) Τὸ ζεστό νερό πού ζυμώνε τὸ ψωμί.—3) Μόνη της.

- 1 "Ένας ξένος απόθανε στῆς Βάρνας τὰ μεκιάνια ¹⁾,
 ἄσπρα πουλιά τὸν ἐκλαιγαν, μαύρα τὸν λογουρίζαν
 κ' ἓνα χρυσό, καλὸ πουλί κάται ²⁾ καὶ τὸν ἐκλαίγει.
 «Σήκω ξέने μ' νὰ πιῆς νερό, νὰ φᾶς κι' ἀφράτο μῆλο,
 5 νὰ μοσκιστῆς βασιλικὸ ἴσως κι' ἀνεστήσης».

1) Λ, Τ. Χειμαδιά.—2) Κάθεσαι.

- Ἐπέρσου τοῦτο τὸν καιρὸ καὶ τοῦτες τὶς ἡμέρες,
 ἦσαν μηλιά στὴ πόρτα σου καὶ κλῆμα στὴν αὐλή σου
 καὶ κόκκινη γαρουφαλιά στὴ μέση τοῦ σπιτιοῦ σου,
 Τώρα ἡ μηλιά ξεράθηκε, τὸ κλῆμα ξερριζώθη
 5 κ' ἡ κόκκινη γαρουφαλιά στὸν Ἀδὴ ἐφυτρώθη.

Ὁ Χάρος οὔτε ἄρχοντα φοβᾶται,
 οὔτε φτωχὸ λυπᾶται,
 οὔτε ξένο καρτερεῖ,
 στὸ τόπο τ' γιὰ νὰ πάγη.

Δὲν ἦμνα νιός, δὲν ἦμνα παλληκάρι,
 μήπως δὲν ἐπολέμησα τὴ νύχτα μὲ φεγγάρι
 μ' ἐφτάπηχυ κοντάρι.

"Ελα μπρὲ Φωτάκη
 νὰ σὲ παντρέψουμε,
 νὰ σὲ δόσμε μιὰ γυναῖκα
 νὰ σὲ νοικοκυρέψουμε.
 5 Τὴ Δευτέρα βάζει πλύση

καὶ τὴν Τρίτη ξελερίζει
 τὴν Τετάρτη τὰ ἀπλώνει
 καὶ τὴν Πέμπτη τὰ μαζώνει
 καὶ τὴν Κυριακὴ ἀλλάζει,
 πάλε μέσ' στὴ ψεῖρα βράζει.

"Ελα μπρὲ Φωτάκη
 νὰ σὲ παντρέψουμε,
 νὰ σὲ δόσμε μιὰ γυναῖκα
 νὰ σὲ νοικοκυρέψουμε.
 5 Τὴ Δευτέρα βάζει πλύση

καὶ τὴν Τρίτη ξελερίζει
 τὴν Τετάρτη τὰ ἀπλώνει
 καὶ τὴν Πέμπτη τὰ μαζώνει
 καὶ τὴν Κυριακὴ ἀλλάζει,
 πάλε μέσ' στὴ ψεῖρα βράζει.

Βαρέθηκα γώ,
 διπλοπρόσωποι ἄνθρωποι,
 ποὺ ἀγαποῦν ἐδῶ καὶ κεῖ
 σὲ πέντε, δέκα τόποι.
 5 Πρέπει γιὰ νὰ τὶς δέρνουμε
 μὲ βέργα νᾶχη κόμποι
 κ' ἡ βέργα νὰ 'ναι λεμονιά,
 νᾶχη πολλὰ κλωνάρια,
 νὰ τὶς κτυποῦνε στὴν καρδιά
 10 καὶ μέσ' τὰ φυλλοκάρδια.

Διώχνεις με μάννα μ', διώχνεις με και γώ νά πάγω θέλω,
 με τὰ πουλάκια θά διαβῶ και με τὰ χελιδόνια
 και τὰ πουλάκια θά λθουνε και στίς φωλιές θά πᾶνε
 και γώ μαννέ μ' δὲν θά λθω πιά, τῇ σκάλα σ' δὲν θ' ἀνέβω,
 5 Νά ἔλθῃ μάννα μ', τ' "Αἱ Γιωργιοῦ, πρώτη χρονιάρα μέρα.
 νά πᾶς μαννέ μ', στήν ἐκκλησιά, νά πᾶς νά προσκυνήσης,
 πρῶτα νά κάμῃς τὸ σταυρό σ' κ' ὕστερα νά χαιρετίσης,
 νά δῃς τὸν τόπο μ' ἀδειανὸ και τὸ στασίδι μ' ἄδειο·
 τότες μαννέ μ', νά κλάψῃς, τότες μαννέ μ', νά θυμηθῇς
 10 τὰ λόγια ποῦ μ' ἔλεγες, τὰ λόγια ποῦ με εἶπες.
 Μάζω μαννέ μ', τὰ ρουχὰ μου και κάνε τα ἕνα μπόγο
 και πόρε τα και πᾶνε τα στῆς ἐκκλησιᾶς τὴν πόρτα
 κι' ἂν μοιάζ' κανεῖς τὸ μπόδι μου, βγάλτα μαννέ μ' και δός τα
 κι' ἂν δὲν με μοιάζ' τὸ μπόδι μου πάρ' τα και ἔλα πίσω.

304

Καστανιές.

Τὸ παράπονο τοῦ ξένου

Δὲν σὲ θαρροῦσα θάλασσα νερό νά κατεβάσης,
 και σὺ νερό κατέβασες τὸν κόσμο νά χαλάσης,
 κατέβασες και μιὰ μηλιά, κι' ἀμπέλια φυτεμένα,
 κάνουν σταφύλι ροζακὸ και τὸ κρασί μοσχοῦτο,
 5 τὸ πίνουν οἱ ἄντριοι και μεθοῦν, γυναῖκες και λογιάζουν,
 τὸ πίνουν κ' οἱ μελαχροινές παιδι γιὰ νά μὴ κάνουν.
 "Ἄς τῷπινε ἡ μάννα μου, ἐμένα νά μὴ κάνῃ,
 σάν μ' ἔκανε και μ' ἔστειλε στὰ μακριὰ στὰ ξένα.
 Ξένες πλένουν τὰ ρουχὰ μου, ξένες τὰ σαπουνίζουν,
 10 ἀντὶ νερό ροδόστομο, ἀντὶς σαποῦνι μόσχο,
 ἀντὶ στὸν ἥλιο στέγνωμα, στ' ἀστὶ και στὸ φεγγάρι.

309

Καστανιές.

Τὸν Μάη ἐπαντρεύτηκε, τὸν Μάη γυναῖκα πήρε,
 τὸν Μάη τὸν ἦλθε μῆνυμα νά πάγῃ στὸ σεφέρι.
 Νύχτα τοιμάζει τ' ἄλογο, νύχτα τὸ καλιβώνει
 κ' ἡ κόρ' βαστάει τὸ κερί, τὰ μάτια της δακρῶζουν.
 5 «Ἐσὺ πηγαῖνς πουλάκι μου και μένα ποῦ μ' ἀφίνεις;
 —Σ' ἀφίνω πρῶτα στὸ Θεό και δεύτερα στίς ἄγιοι,
 σ' ἀφίνω και στὴ μάννα μου καλὰ νά σὲ φυλάγῃ.
 —Τί θά με κάνει ὁ Θεός, τί θά με κάν' οἱ ἄγιοι,
 τί θά με κάν' ἡ μάννα σου χωρὶς τὴν ἀφεντιά σου;»

319

Καστανιές.

«Ένας καλὸς πρᾶματευτῆς και μοσχομπεζεργκένης »)
 σφαλνᾷ ῥγαστήρια και τσαροιά στὸ σπῖτι του νά πάγῃ
 κι' ὁ Χάρος τὸν ἀντίκρουσε μέσα στοὺς σταυροδρόμους.
 «Μένα ὁ Θεὸς με ἔστειλε νά πάρω τὴ ψυχὴ σου.
 5 —Χωρὶς ἀστένεια κι' ἀρρωσιά, ψυχὴ δὲν παραοῖδω.
 —"Αἶντ' ἔλα νά πολεμήσουμε στοῦ Μαρμαρᾶ τ' ἁλώνια.
 Τρεῖς μέρες και τρεῖς νύκτες πολεμοῦν,
 στοῦ Μαρμαρᾶ τ' ἁλώνια.
 Κοντογονάτισε ὁ πρᾶματευτῆς και μοσχομπεζεργκένης,
 10 —"Ἡ γυναῖκα μ' εἶναι νιά, χρειὰ δὲν τὴν ἐπρέπει
 και τὰ παιδιὰ μ' εἶναι μωρά, ὀρφάνια δὲν τὰ πρέπει,
 χάρῃ κάνε κι' ἄσε με. Τοὺς νιούς γιατί τοὺς παίρνεις;
 —Τοὺς νιούς τοὺς πέρνω γιὰ χορό,
 —Τοὺς νιούς γιὰ τὰ βέρονα»

2) Λ.Τ. Ὑφασματοπώλης.

στοὺς κλέφτες καπετάνιους,
ζεστό ψωμί δὲν ἔφαγα
γλυκὸ κρασί δὲν εἶδα,
ποτέ μου δὲν ἐχόρτασα
10 τοῦ ὕπνου τὴ γλυκάδα.
Τὸ χέρι μου προσκέφαλο
καὶ τὸ σπαθί μου στῶμα
καὶ γιὰ καλὴ στήν ἀγκαλιά
τ' ἄξιο μου καρυοφύλλι.

357

Καδή-κιοϊ ¹⁾.

Τοῦ Μπαλκανιώτη Γιάννη.

1 Κάτω στὸ Μυρμηγκοχώρι
κεῖ ποὺ χώριζαν οἱ δρόμοι
κεῖ ταν ὁ Μπαλκανιώτης Γιάννης,
δώδεκα σπαθιά σπασμένα
5 στήν καρδιά του καθισμένα.
«Αἴντε Γιάννη Μπαλκανιώτη,

324

Κατσανιές.

Ἡ Εὐγενούλα

196

Ἡ Εὐγενούλα ἡ μικρὴ, ἡ μικροχάυδεμένη
πολὺ μικρὴ παντρεύτηκε, τὸν Χάρο δὲ φοβήθηκε
κι' ὁ Χάρος σὰν τὸ ἄκουσε τὸ καταπόδ' τὴν πῆρε,
ἀπ' τὰ μαλλιά τὴν ἔπιασε καὶ στὴ στρωμὴ τήνε ρίχνει.
5 «Ἄφσε με Χάρε ἀπ' τὰ μαλλιά καὶ πιάσ' με ἀπ' τὸ χέρι,
γιατ' ἔχω ἄντρα κ' εἶναι νιός, χηριὰ δὲν τὸν ἐπρέπει.»
Μπαίνουν, βγαίνουν οἱ γιατροὶ μὲ γιατρικὰ στὰ χέρια,
μπαινόβγαινε κ' ἡ μάννα τῆς μὲ δάκρυα στὰ μάτια.
— Ἀκοῦς, μάννα μ', τί θὰ σέ πῶ, τί θὰ σέ παραγγεῖλω,
10 μάννα μ', κι' ἂν ἔλθ' ὁ Κωσταντὴς μὴ τὸν βαριοκαρδίσεις,
νὰ βάνης λεκάνη νὰ νιφτῇ, τραπέζι γιὰ νὰ φάγη,
νὰ ρίξης καὶ μιὰ καλὴ στρωμνὴ νὰ πέση νὰ πλαγιάση,
Κι' ὁ Κωνσταντὴς ἐρχόντανε πὸ μέσ' ἀπὸ τὴν Πόλη,
βλέπει παπάδες ψέλνουνε, μοιρολογίστρες κλαῖνε,
15 βλέπει τὸν πρωτομάστορα ποὺ κάμνει τὸ κιβούρι.
— Καλὴ μέρα σου μάστορα, καλῶς τὰ πολεμᾷς σου,
ποιανοῦ εἶν' αὐτὸ ποὺ πολεμᾷς, ποιανοῦ εἶν' αὐτὸ ποὺ κάνεις;
— Τῆς Εὐγενούλας τῆς μικρῆς, τῆς μικροπαντρεμμένης.
— Κάμ' το φαρδύ, κάμ' το μακρύ, κάμ' το γιὰ δυὸ νομάτοι
20 κι' ἀπὸ δεξιὰ μεριὰ ν' ἀφίσης παραθύρι,
νὰ μπαίν' ὁ ἥλιος τὸ πρωὶ καὶ τὸ φεγγάρ' τὴ νύχτα,
νὰ βγαίν' κ' ἡ Εὐγενούλά μου νὰ κάμνη τὸ συργιάνι.

325

Καὶ κείνη νὰ παινεύτηκε «τὸν Χάρο δὲ φοβοῦμαι».

Τῆς νιονύφης.

(Τῆς κούνιας)

- 1 Σ' αὐτὰ τὰ δέντρα τὰ ψηλὰ καὶ κόμα στὰ πὸ κεῖθε,
τρία πουλάκια κάθουνταν στῆς κυδωνιάς τὸ δέντρο,
τὸνα κυττάει τὴ Ρούμελη, τ' ἄλλο κυττάει τὴ Θράκη
τὸ τρίτο τὸ μικρότερο κλαίει καὶ δὲ μερώνει.
- 5—Τί ἔχεις πουλί μ', καὶ θλίβεσαι καὶ βάρ' ἀναστενάξεις;
—Πῶς νὰ βαστήξω; τὸ 'Αἰβαλὴ τὸ μέγα ξακουσμένο
ποῦ ἦταν ἕνας κασαμπᾶς καὶ ἔγιν' ἕνα θάμα,
φωτιὰ δίνουν ἀπὸ τρεῖς μεριές, κουρσοῦμια ἀπ' τὴν ἄλλη,
ἀντὶς ἀρνιὰ σφαζοῦν παιδιὰ κι' ἀντὶς μαργιές¹⁾ τίς μάννες
- 10 κι' ἀντὶ δαμαλοζεύγαρα σφάζουν τίς λεβεντάδες.
Πέφτουν τὰ τόπια σὰν βροχή, γκιουλέδες²⁾ σὰ χαλάζι,
πέφτουν τὰ Ρωμνοκέφαλα σὰν ἄνθη ἀπ' τὰ δέντρα,
πήρανε νιούς, πήρανε νιές, πήρανε κι' ἄρραβωνισμένες,
πήρανε καὶ μιὰ νιόνυφη, τριῶ μερῶ νυφούλα.
- 15 Πέντ' ἄρμαθιές φλουριά φορεῖ,
μὲ πέντε μασαλάδες³⁾ τὴν πήραν καὶ τὴν πηγαινάν,
Στὸ δρόμο ποῦ τὴν πᾶνε ἕνα μικρὸ πασόπουλο,
στάθηκε καὶ τὴν ρωτάει:
—Γιατὶ νύφη μ' δὲν περπατεῖς; γιατί δὲν καμαρώνεις;
20 μὴ σὲ βαραίνουν τὰ φλουριά; μὴ σὲ βαραίνουν τ' ἄσπρα;
—Δὲ μὲ βαραίνουν τὰ φλουριά, δὲ μὲ βαραίνουν τ' ἄσπρα
μόν' μὲ βαραίνει ἡ πίκρα τ' ἀντροῦ μ' τ' ἀντροῦ μ' τὸ κασαβέτι⁴⁾
ποῦ πήρανε τὸ κεφάλι τοῦ σὰν μῆλ' ἀπ' τὴν ποδιά μου
καὶ λέρωσαν τὰ ροῦχά μου τὴν λαμπροφορεσιά μου.

1) Λ. Τ. Τὰ θηλυκὰ γέρικα πρόβατα ποῦ ἔπαυαν νὰ γεννοῦν· στὴν Παλαιὰ Ἑλλάδα στέρφα.—2) Λ. Τ. Σφαῖρες κανονιοῦ.—3) Λ. Τ. Δαδιὰ πσιωμένα τὰ ἀναφταν σὲ πανηγύρια καὶ γιορτές, τὰ κρατοῦσαν στὸ χέρι καὶ τὰ στήριζαν σὲ σιδερένια βάση.—4) Λ. Τ. Θλίψη.

391

Καστανιές.

394

Καστανιές

Φλεβαρίζει, φλεβαρίζει
τοῦ καλοκαιριοῦ μυρίζει,
μ' ἂν ἴσως καὶ θυμώσει
μέσ' τὸ χιόνι θὰ μᾶς χώσει.

Στρῶμα πάντα σου ξερὸ
καὶ λιγόφαγο τὸ δεῖπνο
κι' ἅμα ἀκοῦς τὸν πετεινό,
στὸ φαῖ σου καὶ στὸν ξύπνο.

322

Καστανιές.

- 1 Ἕνας ξένος ἀπόθανε στῆς Βάρνας τὰ μεκιάνια¹⁾,
ἄσπρα πουλιά τὸν ἔκλαιγαν, μαῦρα τὸν λογουρίζαν
κ' ἕνα χρυσό, καλὸ πουλί κάται²⁾ καὶ τὸν ἐκλαίγει.
«Σήκω ξένε μ' νὰ πιῇς νερό, νὰ φᾶς κι' ἀφρατὸ μῆλο,
5 νὰ μοσκιστῇς βασιλικὸ ἴσως κι' ἀνεστήσης».

Τοῦ μικροῦ Βλαχόπουλου.

- Ἄλέξανδρος κι' ὁ Κωνσταντῆς καὶ τὸ μικρὸ Βλαχάκι
 ἀντάμα τρῶνε, πίνουνε, ἀντάμα ξεφαντώνουν,
 κ' οἱ Τοῦρκοι τοὺς κουρσέψανε ἐπάνω στὸ σοφρά¹⁾ τους,
 περνάει ἓνα χρυσὸ πουλὶ καὶ κελαῖδεῖ καὶ λέγει:
- 5 «Σὺ Ἀλέξαντρε καὶ Κωνσταντῆ καὶ σὺ μικρὸ Βλαχάκι,
 ἀντάμα τρῶτε πίνετε, ἀντάμα ξεφαντώνετε
 κ' οἱ Τοῦρκοι σὰς κρουσεύουνε ἐπάνω στὸ σοφρά σας.»
 Καὶ κεῖνο τὸ χρυσὸ πουλὶ ἦταν τοῦ Ἀλεξάντρ' ἡ μάννα,
 τοῦ Κωνσταντῆ ἡ πεθερὰ καὶ τοῦ μικροῦ Βλαχάκι
- 10 ἡ πρώτη ἀξιδέλφη.
 Τ' Ἀλέξαντρ' ὁ μαῦρος τρώει σίδερα τοῦ Κωνσταντῆ λιθάρια
 καὶ τοῦ μικροῦ Βλαχόπουλου τὰ δένδρα ξερριζώνει.
 Νὰ πάη Ἀλέξης ντρέπεται κι' ὁ Κωνσταντῆς φοβάται.
 «Ἄντε μικρὸ Βλαχόπουλο, ἄντε καὶ βίγλισέ τους,
 15 ἂν εἶναι χίλιοι ἔμπα τους, ἂν εἶναι δυὸ χιλιάδες,
 κι' ἂν εἶναι τρεῖς καὶ τέσσαρες δόσε καὶ μᾶς χαμπάρι.»
 Πῆγε μετράει μιά, μετράει δυό, μετράει ἑννιά χιλιάδες,
 ἑννιά χιλιάδες μέτρησε καὶ δέκα ὀκτῶ μπαίράκια,
 τὸν μαῦρό του ἐρώτησε:
- 20 «Δέχεσαι, μαῦρε μ', δέχεσαι στὸ αἷμα γιὰ νὰ πλέξης:
 νὰ σὲ ἀργύσω¹⁾ τὴν ταγὴ σαράντα πέντε φοῦχτες,
 νὰ σὲ ποτίσω γκιούλ σουγιού²⁾ σὲ ἀγύρη λεκάνη; 1) Περισσέψω.—2) Λ. Τ. Ροδόσταμο.
 —Δέχουμ' ἀφέντη μ', δέχουμαι στὸ αἷμα γιὰ νὰ πλέξω,
 βγάλε μαντήλια δέκ' ὀκτῶ δεσε τὴν κεφαλὴ σου
- 25 καὶ δαμασκί σπαθὶ ζώσέ το σπῆ μέση.
 Μπήκε, τίς ἑννιά χιλιάδες τίς σκότωσε,
 καὶ σὺ Ἀλέξαντρε καὶ Κωνσταντῆ φύγε ἀπὸ μπροστά μου
 γιὰτ' ὁ μαῦρός μου ἐθύμωσε.

Ἡ κατάρρα τῆς Πόλης.

(Τῆς κούνιας)

- Ἀκούσατε, σιγήσατε, σταθῆτε, φηγκρισθῆτε,
 νὰ σὰς ἐπῶ μιὰ φηλογὴ, μιὰ συντυχιά μεγάλη.
 Εἶδα καράβια στὸ γιαλὸ κι' ἀμάξια ἀπάν' στὸν κάμπο,
 ἀμάξια σιδεράμαξα, σιδεροτρεχουλάτα,
- 5 μαλαματένιος ὁδηγὸς καὶ συρματένιες ζεῦλες.
 Ἐξέψανε τὸν Κωνσταντῆ μ' ἓνα ἄγριο βουβάλι,
 σίδερο κάνουν κούβανο νὰ κάνουνε τὴν Πόλη,
 νὰ κάνουνε τὸν ἔρμο τὸν καλέ, τὴν σκοτεινὴ τὴν Πόλη,
 ὅπου εἶναι λάσπες καὶ νερὰ πηγαίνει τὸ βουβάλι
- 10 κι' ὅπου εἶναι μαρμαρόπετρες πηγαίν' ὁ Κωνσταντῆνος.
 Ἡ μάννα του τὸν λόγιζε πὸ πᾶν τὸ παραθύρι.
 «Ἀγάλια, ἀγάλια Κωνσταντῆ, μὴ σκάσει τὸ βουβάλι.»
 —Γιὰ δὲς μάννα, σκυλόμαννα, ἀπ' τίς κακὲς τίς μάννες,
 ποὺ δὲ λυπᾶτ' τὸν Κωνσταντῆ τὸ ἄξιο παλληκάρι
- 15 μόνε λυπᾶται τὸ ἄγριο τὸ βουβάλι.
 Τὴν μάννα μ' καὶ τὸν κύρη μου ζευγάρι θά τοὺς κάνω,
 νὰ κουβαλήσω μάρμαρα, νὰ κουβαλήσω πέτρες,
 νὰ κάμω τὸν ἔρμο τὸν καλέ, τὴν σκοτεινὴ τὴν Πόλη.
 Καὶ ἐκεῖν' τὸν ἀποκρίθηκε:
- 20 «Ρωμποὶ νὰ τὴν ἐκάνουνε, Τοῦρκοι νὰ τὴν χαροῦνε».

Ἡ κατάρα τῆς Πόλης.

(Τῆς κούνιας)

- Ἀκούσατε, σιγήσατε, σταθῆτε, φηγκρισθῆτε,
 νὰ σᾶς ἐπῶ μιά φηλογή, μιά συντυχιά μεγάλη.
 Εἶδα καράβια στὸ γιαλὸ κι' ἀμάξια ἀπάν' στὸν κάμπο,
 ἀμάξια σιδεράμαξα, σιδεροτρεχουλάτα,
 5 μαλαματένιος ὁδηγὸς καὶ συρματένιες ζεῦλες.
 Ἐξέψανε τὸν Κωνσταντὴ μ' ἓνα ἄγριο βουβάλι,
 σίδερο κάνουν κούβανο νὰ κάνουνε τὴν Πόλη,
 νὰ κάνουνε τὸν ἔρμο τὸν καλὲ, τὴν σκοτεινὴ τὴν Πόλη,
 ὅπου εἶναι λάσπες καὶ νερά πηγαίνει τὸ βουβάλι
 10 κι' ὅπου εἶναι μαρμαρόπετρες πηγαίν' ὁ Κωνσταντῖνος.
 Ἡ μάννα του τὸν λόγιζε πὸ πᾶν' τὸ παραθύρι.
 «Ἀγάλια, ἀγάλια Κωνσταντῆ, μὴ σκάσει τὸ βουβάλι.»
 —Γιὰ δὲς μάννα, σκυλόμαννα, ἀπ' τίς κακὲς τίς μάννες,
 ποὺ δὲ λυπᾷτ' τὸν Κωνσταντὴ τὸ ἄξιο παλληκάρι
 15 μόνε λυπᾶται τὸ ἄγριο τὸ βουβάλι.
 Τὴν μάννα μ' καὶ τὸν κύρη μου ζευγάρι θὰ τοὺς κάνω,
 νὰ κουβαλήσω μάρμαρα, νὰ κουβαλήσω πέτρες,
 νὰ κάμω τὸν ἔρμο τὸν καλὲ, τὴν σκοτεινὴ τὴν Πόλη.
 Καὶ ἐκεῖν' τὸν ἀποκρίθηκε:
 20 «Ρωμηοὶ νὰ τὴν ἐκάνουνε, Τοῦρκοι νὰ τὴν γτροῦνε».

417

Καστανιές.

Παραλογές

Ὁ γυρισμὸς τοῦ ξενητεμένου.

- Οὔλα τὰ δέντρα τῆς αὐγῆς ὁρῶσι ἀ' ναι φορτωμένα
 καὶ τῆς ἀγάπης τὰ μάτια δάκρυα φορτωμένα.
 Δώδεκα χρόνια ξενιτεῖα, στὰ μακρὰ στὰ ξένα,
 πρεματευτὴς κατέβαινε πὸ πᾶν' ἀπ' τὸ μπαλκάνι')
 5 καὶ δίψασε ὁ μαυρὸς του καὶ πάγει νὰ τὸν ποτίσῃ.
 βρίσκει τὴν κόρη πῶπλυνε σὲ κρουσταλένια βρύση.
 «Τράβα κόρη μ', νὰ πιῶ νερὸ καὶ γὰ καὶ τ' ἔλογό μου.»
 Σαράντα στάμνες τράβηξε στὰ μάτια δὲν τὸν εἶδε
 κι' ἀπὸ σαράντα κ' ὕστερα, βαρεῖα ἀναστενάζει.
 10 —Τ' ἔχεις κόρη μ' καὶ θλίβεσαι καὶ βαρ' ἀναστενάξεις;
 —Ἐχὼ ἄντρα στὴ ξενιτεῖα τώρα δώδεκα χρόνια.
 —Κόρη μ', ὁ ἄντρας σ' πέθανε τώρα δώδεκα χρόνια,
 κόρη μ, κερί τὸν δάνεισα κ' ἦλθα νὰ μὲ τὸ δόσης.
 —Κερί σὰν τὸν ἐδάνεισες διπλὸ νὰ σὲ τὸ δόσω.
 15 —Κόρη μ', παννὶ τὸν ἐδάνεισα κ' ἦλθα νὰ μὲ τὸ δόσης.
 —Παννὶ κι' ἂν τὸν ἐδάνεισες διπλὸ νὰ σὲ τὸ δόσω.
 —Κόρη μ', φιλὶ καὶ τὸν ἐδάνεισα κ' ἦρτα νὰ μὲ τὸ δόσης.
 —Φιλὶ κι' ἂν τὸν ἐδάνεισες, πάνε νὰ σὲ τὸ δόση.
 —Κόρη μ', ἐγὼ εἶμαι ὁ ἄντρας σου, γὰ εἶμαι ὁ καλὸς σου.
 20 —Πὲς με σημάδια τοῦ σπιτιοῦ, τότε νὰ σὲ πιστέψω.
 —Ἐχεις κλῆμα στὴν πόρτα σου καὶ κλῆμα στὴν αὐλὴ σου.
 κι' ἀνάμεσα στὴ σάλα σου χρυσὴ καντήλα φέγγει.
 —Διαβάτης ἦσαν πέρασες, πέρασες καὶ τὰ εἶδες,
 πὲς μ' σημάδια τοῦ κορμιοῦ μ', τότε νὰ σὲ πιστέψω.
 25 —Ἐχεις ἐλιά στὸ μάγουλο κ' ἐλιά στὴν ἀμασχάλη
 Καὶ ἀνάμεσα στὸ στήθος σου τῆς πανούκλας τὸ σημάδι.
 —Ἐσὺ εἶσαι ὁ ἄντρας μου, ἐσὺ εἶσαι κι' ὁ καλὸς μου.

1) Λ. τ. το ρουνο.

Ὁ Γυρισμός τοῦ σκλάβου.

- Γιαννάκης ὁ μικούτσιρος τ' ἄξιο τὸ παλληκάρι
 τριῶ μεριῶ ἦτανε γαμπρός, δώδεκα χρόνια σκλάβος,
 στὸν ὕπνο πού κοιμούντανε κακὸ ὄνειρο εἶδε,
 γυναῖκά του παντρεύεται κι' ἄλλον Γιαννάκη πέρνει,
 5 βαρεῖα πού ἀναστέναζε καὶ στάθηκε ἡ φρεγάδα.
 «Ποιὸς εἶναι π' ἀναστέναξε καὶ στάθηκε τὸ καράβι;
 ἂν εἶν' ἀπὸ τίς σκλάβοι μου νὰ τίς ξεσκλαβώσω
 κι' ἂν εἶν' ἀπὸ τίς δοῦλοι μου μισθὸ νὰ τίς ἐβγάλω.»
 — Ἐγὼ εἶμαι πού ἀναστέναξα καὶ στάθηκε ἡ φρεγάδα,
 10 τριῶ μεριῶ ἦμανε γαμπρός, δώδεκα χρόνια σκλάβοι,
 σάπισε τὸ στηθάκι μου νὰ κουβαλῶ παλάσκα,
 σάπισε κι' ὁ νῶμός μου νὰ κουβαλῶ τουφέκι.
 Πόψα εἶδα στὸν ὕπνο μου ὄνειρο πικραμένο,
 ὅπου μὲ μνημονεύανε ζῶντα γιὰ πεθασμένο,
 15 σήμερις πουλοῦν τὰ ροῦχά μου, πουλοῦν τὰ μαγαζεῖά μου
 παντρεύουν τὴ γυναῖκά μου, τὴν πρώτη συντροφιά μου.
 — Σύρε, Γιαννάκη, στὸ καλὸ καὶ πᾶνε στὸ χωριό σου.
 Ρίχνει φελοῦκα στὸ γιᾶλὸ κι' ὅσω στεριά τὸν βγάζει,
 ὅσο νὰ πῇ ὥρα καλὴ σαράντα ὥρες πέρνει,
 20 κι' ὥς πού νὰ πῇ πολλὰ τὰ εἶ' ἄλλες σαράντα πέρνει.
 Στὸν δρόμο ὅπου πηγαινέ Θεὸ παρακαλοῦσε,
 «Θεέ μ', νὰ βρῶ τὸν κύρη μου στ' ἀμπέλι νὰ δουλεύη.»
 Ἦτσι πού περικάλεσε ἔτσ' πῆγε καὶ τὸν ἡῦρε.
 — Καλῆς σπερῆς σε γέροντα, καλῶς τὰ πολεμάεις,
 25 ποιοῦν ἀμπέλι πού δουλεύεις, σκάφτεις καὶ ξελακκίζεις;
 — Τῆς ἐρημιᾶς τῆς ξενιτεῖας τοῦ γιοῦ μου τοῦ Γιαννάκη,
 τριῶ μεριῶ ἦταν γαμπρός, δώδεκα χρόνια σκλάβος,
 σήμερις πουλοῦν τὰ ροῦχά του, παντρεύουν τὴν καλὴ του
 καὶ τὴν ἐδίδουν σ' ἄλλονε τὴν ἀγαπητικὴ του.
 30 Βιτσιὰ δίνει τὸν μαῦρό του πολὺ δρόμο νὰ πάρη
 «Θεέ μ', νὰ βρῶ τὴν μάννα μου στὴ βρύση γιὰ νὰ πλένη.»
 Ἦτσι πού περικάλεσε ἔτσι πῆγε καὶ τὴν ἡῦρε.
 — Καλὴ μερὴ σ' γερόντισσα, καλῶς τὸ πολεμάεις,
 ποιοῦν εἶν' τὰ ροῦχα πού πλένεις, πλένεις καὶ σαπουνίζεις;
 36 — Τῆς ἐρημιᾶς τῆς ξενιτεῖας τοῦ γιοῦ μου τοῦ Γιαννάκη,
 τριῶ μεριῶ ἦταν γαμπρός δώδεκα χρόνια σκλάβος,
 γυναῖκά του παντρεύεται κι' ἄλλον Γιαννάκη πέρνει.
 ἀπόψε τὴν γυναῖκά του ἄλλος τὴν εὐλογιέται.
 — Τάχα προφθαίνω στὴ χαρά, συργιάνι γὼ νὰ κάμω;
 40 — Ἄν εἶν' ὁ μαῦρος ἄξιος στὰ μέσα τίς τροφοθάνεις,
 ἂν δὲν προκάνεις τὸ στέφανο, προκάνεις τὸ τραπέζι.
 Βιτσιὰ δίνει τὸν μαῦρό του πολὺ δρόμο νὰ πάρη,
 ὁ μαῦρος ἦταν ἄξιος, στεφάνωση προφθαίνει.
 Τὸ ἄλογο νυχούριζε¹⁾ στῆς ἐκκλησιᾶς τὴν πόρτα,
 45 τότε κ' ἡ νιά ἀπάντησε στὸ στέφανο πὸ κάτω.
 «Φτάνουν παπὰ τὰ γράμματα, φτάνουν καὶ τὰ βλογίδια.»
 Τὸν λόγο δὲν ἀπόσωσε κ' ἦλθε ὁ καλὸς της.
 Τὰ δύο τους ἀγκαλιασθήκανε καὶ βγήκε ἡ ψυχὴ τους
 καὶ πῆραν καὶ τὰ βάλανε μαζύτσα σ' ἓνα μνήμα
 50 τὸ ἓνα φύτρωσ' κυπαρίσσι καὶ τ' ἄλλο ναροφυλάκι

- Μάννα μου, τὴν γυναῖκά μου καλὰ νὰ τὴν κυττάζης,
 ἀρνὶ νὰ σφάζης τὸ πρῶτ', λαγὸ τὸ μεσημέρι
 καὶ τὸ ἡλιοβασίλεμα νὰ σφάζης περιστέρι
 κι' ἀκόμα ὁ λόγος βάσταγε καὶ στὸ σκαμνὶ μὲ βάζει
 40 καὶ τὰ μαλλιά μου ἔκοψε καὶ τσόμπανο μὲ κάνει,
 μοῦ δίνει πέντε πρόβατα, μοῦ δίνει πέντε γίδια,
 μοῦ δίνει καὶ πέντε σκυλιὰ τ' ἀσῆμο χαρχαλᾶτα,
 κάθισε στὸ παράθυρο καὶ μοῦ ἐπαραγγέλλει
 «Ἄν δὲν χιλιάσουν τὰ πρόβατα, ἂν δὲν χιλιάσουν τὰ γίδια
 45 κι' ἂν δὲν χιλιάσουν τὰ σκυλιὰ τ' ἀσῆμο χαρχαλᾶτα
 μὴν πάρης τὸν κάμπο καὶ κατεβῆς μὴν πάρης τὸ κάμπο κ' ἔρτεις,
 τὴν πόρτα μου δὲν θὰ ἐμπεῖς, τὴν σκάλα μ' δὲν θ' ἀνέβεις.»
 Βοήθησε ἡ Παναγιά καὶ χίλιασαν τὰ πρόβατα καὶ χίλιασαν τὰ
 [γίδια
 χιλιάσανε καὶ τὰ σκυλιὰ τ' ἀσῆμο χαρχαλᾶτα,
 50 πῆρα τὸν κάμπο κ' ἔρχομαι, τὸν κάμπο κατεβαίνω.
 Δίνει τὸν μαυρὸ του βιτσιᾶ, στὴ μάννα τοῦ πηγαίνει.
 —Καλὴ μέρα σου μάννα μου, καλῶς τὰ πολέμεδες σου,
 μάννα μ' ποῦ εἶναι ἡ γυναῖκά μου ποῦ εἶναι ἡ καλὴ μου;
 —Γιέ μου ἡ γυναῖκά σου πέθανε ἔχει δύο χρόνια.
 55 —Μάννα μ', δεῖξέ με τὸ μνημῆμά της κερί νὰ τὴν ἀνάψω.
 —Γιέ μου, ἐγὼ δὲν ἤμανε ἐδῶ, τὸ μνημῆμά της δὲν ξέρω.
 —Μάννα μ', δεῖξέ με τὸ μνημῆμά της, νὰ πάγω νὰ τὴν κλάψω.
 —Γιέ μου ἤμουν ἄρρωστη τὸ μνημῆμά της δὲν ξέρω.
 Κι' ὁ Κωσταντῖνος θυμώσε.
 Τὴν ἄρπαξε ἀπ' τὰ μαλλιά καὶ στὸ τερκί ^{(1) Α.Τ.} τὴν βάζει, ^{ο πινθε}
 βιτσιᾶ δίνει τὸν μαυρὸ τοῦ στὸν τσόμπανο πηγαίνει, ^{ἀλφν}
 τὸν μαυρὸ τοῦ κοντοκρατεῖ καὶ πάνω τὴν ἐπέρνει.

435

Καστανιές.

(Τῆς κούνιας)

- Σ' αὐτὸν τὸν πάνω μαχαλὰ κι' ἀκόμα στὸν ἐπάνω
 μικρὸς Κωστάκης παντρεύεται, μικρὴ γυναῖκα πέρνει,
 πέντε ράφτουν τὴν προῖκά της, ἑπτὰ τὰ παραπροῖκια,
 χρυσὸ χαλὶ νὰ κάθεται, χρυσόμηλο νὰ παίζει.
 5 Ἡ πεθερά της τ' ἄκουσε, πολὺ τῆς κακοφάνη,
 πέρνει τὰ παντουφλάκια της στὸ Γκιούλ-μπαξὲ πηγαίνει,
 βρίσκει τὰ οἶδια ντηλιχτά, τίς ὀχεντρες πλεγμένες,
 τὰ κεφαλάκια τς ἔκοψε στὸν τέντζερη τὰ βάζει,
 καὶ στὸ πιατάκι τᾶβαλε στὴ νύφη της τὰ πάγει.
 10 «Ἐλα νύφη μ', νὰ φᾶς φαγί, θαλασσινὸ ψαράκι.»
 Ἔφτσε μιά, ἔφτσε δύο, στίς τρεῖς ἦρθε φαρκάκι,
 τὸ μαστραπά της ἄρπαξε στὴν πεθερὰ πηγαίνει.
 «Γρήγορα πεθερά, νερό γιατί' ἡ ψυχὴ μου βγαίνει».
 —Πὸ δῶ δὲν εἶμαι νύφη μου, τὴν βρύση δὲν τὴν ξέρω.
 15 Τὸν μαστραπά της ἄρπαξε στὸν πεθερὸ πηγαίνει.
 «Γρήγορα πεθερὸ νερό, γιατί' ἡ ψυχὴ μου βγαίνει».
 —Ἐγὼ πὸ δῶ δὲν εἶμαι νύφη μου, τὴν βρύση δὲν τὴν ξέρω.
 Τὸν μαστραπά της ἄρπαξε στὸν Κωνσταντὴ πηγαίνει,
 «Γρήγορα Κωνσταντή, νερό, γιατί' ἡ ψυχὴ μου βγαίνει».
 20 Τὸν μαστραπάνε ἄρπαξε στὴν βρύση νὰ πηγαίνῃ.
 περίμενε, περίμενε κι' αὐτὸς νερό δὲν πιάνει.
 «Γρήγορα μαστραπά νερό, ἔχω ψυχὴ καὶ βγαίνει».
 Κι' ὁ μαστραπᾶς τὸν μίλησε,
 ἡ μάννα σου μὲ τρύπησε νερό γιὰ νὰ μὴ πιάσω.

- Ὁ Κωνσταντῖνος ὁ μικρός, ὁ μικρό χαϊδεμένος
 μικρὸν τὸν εἶχ' ἡ μάνα τοῦ μικρὸν τὸν ἐπαντρεύει
 μικρὸν τὸν ἦρθε μήνυμα νὰ πάγῃ στρατιώτης.
 Τὴν μάνα τοῦ παράγγελλε καὶ τὴν περικαλοῦσε.
- 5 «Μάνα μου τὴν γυναῖκά μου καλὰ νὰ τὴν κυττάζῃς,
 ἄρνι νὰ σφάζῃς τὸ πρῶι, λαγὸ τὸ μεσημέρι
 καὶ τὸ ἡλιοβασίλεμα νὰ σφάζῃς περιστέρι
 κι' ὄντας κοιμοῦντ' οἱ ἔμορφες νὰ πέφτῃ νὰ κοιμᾶται.
 Ἀκόμ' ὁ ἥλιος βάσταγε κ' ἡ συντυχιά κρατοῦσε
- 10 καὶ τὸν μπερμπέρε φώναξε καὶ στὸ σκαμνὶ τὴν βάλει
 καὶ τὰ μαλλιά της ἔκοψε καὶ τσόμπανο τὴν κάνει.
 Τὴν δίνει πέντε πρόβατα τὴν δίνει πέντε γίδια.
 τὴν δίνει καὶ πέντε σκυλιὰ ἀσῆμο χαρχαλάτα ¹⁾,
 Γιά δὲς νυφοῦλά μ' τὰ βουνὰ καὶ κείνα τὰ μπαῖρια ²⁾,
- 15 ἐκεῖ νὰ στήσῃς τὴν μάντρα σου ἐκεῖ νὰ στήσῃς τ' ἀγίλια ³⁾
 καὶ ἂν δὲ χιλιάσουν τὰ πρόβατα καὶ ἂν δὲ χιλιάσουν τὰ γίδια
 καὶ ἂν δὲ χιλιάσουν τὰ σκυλιὰ τ' ἀσῆμο χαρχαλάτα
 μὴν πάρεις τὸν κάμπο καὶ κατεβείς, μὴν πάρῃς τὸν κάμπο κ' ἔρτεις,
 τὴν πόρτα μου δὲν θὰ ἔμπεῖς τὴν σκάλα μ' δὲν θ' ἀνέβεις.
- 20 Βοήθησε ὁ Θεός, ἡ Παναγιά κι' οἱ δώδεκα Ἀποστόλοι
 καὶ χίλιασαν τὰ πρόβατα καὶ χίλιασαν τὰ γίδια
 καὶ χίλιασαν καὶ τὰ σκυλιὰ τ' ἀσῆμο χαρχαλάτα,
 πῆρε τὸν κάμπο κ' ἔρχεται τὸν κάμπο κατεβαίνει
 κι' ὁ Κωνσταντῖνος ἔρχονταν στὸ δρόμ' ἀνταμώθηκαν.
- 25 Καλὴ μερὰ σου τσόμπανε, καλῶς τὰ πολεμᾷς σου,
 ποιανοῦ εἶν' αὐτὰ τὰ πρόβατα; ποιανοῦ εἶν' αὐτὰ τὰ γίδια;
 ποιανοῦ εἶν' αὐτὰ τὰ σκυλιὰ τ' ἀσῆμο χαρχαλάτα;
 Ἄιντε διαβάτῃ μ' στὴ δουλειά σου,
 νὰ μὴ σὲ νοιώσουν τὰ σκυλιὰ κομμάτια θὰ σὲ κάμουν.
- 30 Ἐκεῖνος κοντοστέκουταν καὶ τὴ συχνορωτοῦσε,
 ποιανοῦ εἶν' αὐτὰ τὰ πρόβατα, ποιανοῦ εἶναι αὐτὰ τὰ γίδια;
 — Τῆς ἐρημιᾶς, τῆς σκατεινιάς τοῦ μικροῦ Κωνσταντίνου,
 μικρὸν τὸν εἶχ' ἡ μάνα τοῦ, μικρὸν τὸν ἐπαντρεύει,
 μικρὸν τὸν ἦλθε μήνυμα νὰ πάῃ στρατιώτης.
- 35 Τὴν μάνα τοῦ παράγγελλε καὶ τὴν παρακαλοῦσε,

1) Στὰ μαντρόσκυλα ἔβαζαν τοκά μὲ τοιμπίδια, νὰ τοιμπίεται ὁ λύκος
 ὅταν ὠρμοῦσε νὰ τὰ πιάσῃ ἀπ' τὸν λαϊμό, γαύγιζαν καὶ ξυπνοῦσε ὁ τσομπάνης.
 Τὸν τοκά μὲ τοιμπίδια λέγαν χάρχαλα καὶ τὰ σκυλιὰ ποὺ τὸν φοροῦσανε χαρ-
 χαλάτα.—2) Λ. Τ. Ὑψώματα.—3) Λ. Τ. Χειμαδιά.

Μιά μάνα μιὰ καλὸμαννα καὶ μιὰ κακογραμμένη.
 ποῶχε τίς ἐννιά ὕγιους, τὴν Ἀρετὴ μονάχη,
 εἰς τὸ φεγγάρι τὴν ἔλουγε, τὴ νύχτα τὴ χτενίζει,
 καὶ στὸν καθάριο Αὐγερινό, τὴν ψίλο ταουτισοῦδίζει,
 5 νὰ μὴν τὸ μάθ' ἡ γειτονιά καὶ πᾶν καὶ προξενοῦνε.
 — Σαρή Γιάννάκης τῶμαθε 'πό μέσ' τὴν Βαβυλῶνα,
 προξενητάδες ἔστειλε, τὴν Ἀρετὴ γυρεῦουν,
 γυρεῦουν τόπο νὰ σταθοῦν, αὐλὲς νὰ ξεπεξεύουν,